

**San Pablobi
CORINTO
Bainni utire toyaguë, ru'ru ba'i
cocare Toyani saobi**

Saludo

¹ Yë'ë, Pablo hue'eguëbi yua Riusu raoni jo'casi'quë'ë. Riusubi yë'ëni ñani, Yë'ë coca quëacaiguëre baguëte re'huani jo'caza caguë, Jesucristo ba'iyete quëani achoguëte yë'ëre re'huani raobi. Ja'nca raoguëna, yë'ë yua mai te'e bainguë Sóstenes hue'eguë naconi ba'iguëbi

² utire toyani, mësacua, Riusu bainreba, Corinto huë'e jobore ba'ijënnna, utire toyani saoyë yë'ë. Mësacua yua Riusu bainreba ba'ijën, si'a Ruisu bain naconi te'e recoyo ba'ijën, si'a jubë si'aruan ba'icuabi Jesucristoni bojöen, si'acuabi Ëjaguë baguëni cajën ba'iyë mai.

³ Ja'nca ba'ijënnna, mai Taita Riusu, mai Ëjaguë Jesucristo naconi mësacuani caraye beoye bojo recoñoa re'huajën, conreba conjën ba'ija'bë cayë yë'ë.

Bendiciones por medio de Cristo

⁴ Mësacuabi Cristo Jesús naconi te'e ba'ijënnna, Riusubi caraye beoye mësacuani cuirani conguë ba'iji. Ja'nca ba'iguëna, mësacua ba'iyete si'arën ro'taguë, Taita Riusuni caraye beoye surupa caguë bojoguë ba'iyë yë'ë.

⁵ Riusubi mësacuani ja'nca cuirani conguë, baguë caye si'aye mësacuana insireba insiji. Insiguëna,

mësacuabi baguë cuirani conse'ere masireba masini, si'a bainni quëani achoye poreyë.

⁶ Quëani achojënna, yequëcuabi Jesucristo te'e ruiñe yo'ose'ere achani masiyë. Jesucristo cuirani consi'cuare sëani,

⁷ Riusubi baguë ta'yejeiye baye si'ayete mësacuana ro insini jo'cabi. Ja'nca jo'caguëna, mësacuabi Riusu insise'ere gare caraye beoye ba'ijën, mai Ëjaguë Jesucristo ti'an raija'yete ro'tajën ëjojën ba'iyë.

⁸ Ja'anrën ba'ija'ye tëca, Jesucristobi conguëna, mësacuabi gare jëja recoñoa bajën, gare jucha beocua re'huasi'cua ba'ija'cua'ë.

⁹ Riusubi cuencueni jo'caguëna, mësacua yua baguë Zin Jesucristo naconi te'e recoyo re'huasi'cua ba'iyë. Ja'nca re'huasi'cua ba'ijënna, Riusubi tin re'huaye gare beoye ba'ija'guë'bi.

Divisiones en la iglesia

¹⁰ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuabi sa'ñeña je'o bajën ja'nca yo'oye beoye gare ba'ijë'ën. Mai Ëjaguë Jesucristo caye'ru te'e caguë, mësacuani si'a jëja guanseyë yë'ë. Mësacua je'o baye gare jo'cani, te'e recoyo ro'tajën, te'e recoyoreba bojobjen ba'iyë re'huani ba'ijë'ën. Mësacua te'e ruin yo'o yo'o jën, te'e cajën ba'ijë'ën.

¹¹ Cloé bainbi yë'ëni quëajënna, mësacua je'o bajën ba'iyete masihuë yë'ë.

¹² Mësacua jubë ba'icua yequëcuabi, Pablóni yo'o conguë'ë yë'ë cayë. Yequëcuabi, Apolosni yo'o conguë'ë yë'ë cayë. Yequëcuabi, Pedroni yo'o conguë'ë yë'ë cayë. Yequëcuabi, Cristoni yo'o conguë'ë yë'ë cayë.

13 Ja'nca cajën ba'itoca, ¿mësacua yua Cristo bain jubëan tin jubëan ba'iye ro'taye? ¿Pablo hue'egüëbi mësacua jucha ro'ire crusu sa'cahuëna junni tonsi'quë ro'taye? ¿Yequërë Pablóni si'a recoyo ro'tani bautiza güesere mësacua? ¡Banhüë!

14 Mësacua jubë ba'icuare cato, Crispo, Cayo, bacua se'gare bautizahuë yë'ë. Yequëcuani gare bautizamaë'ë yë'ë. Ja'nca bautizama'isi'quë sëani, Riusuni surupa cayë yë'ë.

15 Mësacuabi Pablóni si'a recoyo ro'tahuë caye beoye ba'ija'bë caguë, mësacuani bautizaye beoye baë'ë yë'ë.

16 Estéfanas te'e huë'e bain ja'ancuare'ga bautizahuë. Yequëcua yë'ë bautizasi'cuare ro'taye porema'iñë.

17 Cristobi yë'ëre cuencueni raoguë, bain bautizaye yë'ëre guansemaji'i. Baguë cocarebare quëani achoye se'ga yë'ëre raobi. Ja'nca cuencueni raoguë ai masi éja bain cani achoye'ru yë'ë cocarebare cani achoma'ijé'ën caguë raobi. Ja'nca quëani achotoca, Cristo junni tonsi cocare ta'yejeiye beoye quëani achotoca, ja'an cocare ro huesoni si'are'abi.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

18 Cristo junni tonsi cocare cato, ro bain huesëni carajeicuabi achani, ro huesë éaye cayë cajën, ro jayajën sehuocua ba'iyë. Riusu bain cuencueni tëaja'cuaca achani, Riusu ta'yejeiyereba coca'ë cajën ro'tajën ba'iyë mai.

19 Ën coca baguë toyani jo'casi coca ñaca caji. Ro ën yija ba'iye ye'yési'cua, bacua masini cayete ñu'ñu güesení senjoja'guë'ë yë'ë.

Bacua masiye ye'yesere ñani, Ro ye'yehuë
bacua, caguë senjoja'guë'ë yë'ë, cani jo'cabi
Riusu.

20 Yureca ñen yija ba'ije masiye ye'yesi'cua, ira coca
ye'yocua, masiye coca cajën sehuocua, ja'ancuare
cu'eto, gare tinjañë beoye ba'iyë. Ro ñen yija bainbi
masi coca caye ro'tacuareta'an, Riusubi ro huesë
ëaye case'e'ë caji, Riusubi ta'nhueji.

21 Riusubi si'aye masiye re'huani jo'caguëna,
ro ñen yija ba'ije ye'yesi'cuabi ñani, ro bacua
masiye porejën, Riusu ba'iyete gare ye'yemaë'ë.
Ja'nca ye'yemajënnä, Riusubi mai hua'na
baguë bainrebare cuencueni raoguë, baguë
quëani achoye guanseguëna, ro ñen yija ba'ije
ye'yesi'cuabi achani, ro huesë ëaye caji cajën,
ro jayaye sehuojën ba'iyë. Ja'nca ba'icuata'an,
yéquëcuabi achani Jesucristoni si'a recoyo
ro'tajënnä, Riusubi bacuana bojoguë, bacuare
tëani re'huani baji.

22 Yureca judío bainbi Riusu ta'yejeiye yo'ore
yo'oni ñenojë'ën cajën ëjoyë. Griego bain'ga bain
ba'ije si'a masiye ye'yeñu cajën ëjoyë.

23 Ja'nca ëjocuata'an, yéquënabi Cristo
ba'ije se'gare, quëani achojën ba'iyë. Riusu
Raosi'quërebabi crusu sa'cahuëna junni tonbi cajën
quëani achojën ba'iyë. Ja'nca quëani achojënnä,
judío bainbi achani, Gu'a coca se'gare cayë cajën
ro bëinjën carajeiyë. Judío bain jubë ba'ima'icuabi
achani, Ro huesë ëaye cayë cajën, yéquënani ro
jayajën sehuoyë.

24 Ja'nca sehuocuata'an, Riusu bain choisi'cua
judío bain ba'itoca judío bain beotoca, bacuabi
Cristo ba'iyete achani Riusu ta'yejeiyereba ba'i

coca'ë cajën, Riusu coca masireba case'e'ë cajën, bojojën ba'iyë.

25 Ro ën yija ba'iyé ye'yesi'cuabi mai Éjaguë Jesucristo junni tonsi cocare achani, Jëja beocuabi ro huesë ëaye cayë cajën jayacuata'an, Riusubi ai ba'iyé ai masiguëbi ai ta'yejeiyereba yo'oni ëñóñe poreguëbi ba'iji.

26 Yureca yë'ë bain sanhuë, Riusubi mësacuare cuencueni re'huaguëna, ja'anre ro'tajë'ën. Bainbi mësacuare ëñato, bain masiye'ru masicua, jëja bacua, quë'rë ta'yejeiyé ëja bain ba'icua, ja'ancua'ru beohuë mësacua. Choa jubë se'gabi ja'nca baë'ë.

27 Ja'nca ba'icuabi ro huesë ëaye ba'ijënnna, Riusubi ëñani bain masicuani jayaza caguë, mësacuare cuencueni re'huani baji. Jëja beocuani ëñani, bain jëja bacuani jayaza caguë, mësacuare cuencueni re'huani baji.

28 Riusubi bonse beo hua'na, etoni senjosi hua'na ja'ancuare ëñani, ëja bain re'oye achoye cacuani jayaza caguë, bacuare cuencueni re'huani baji.

29 Bainbi ën cocare cajënnna, bacuare ënseji: "Yë'ë se'gabi yë'ë ba'iyete re'huaye poreyë" Ja'an cocare cama'iñë caguë, baguë bain cuencuesi'cuare jëja ba hua'nare re'huani, bainni ëñoji Riusu.

30 Yureca, mësacuabi Jesucristo naconi te'e recoyo ba'ijënnna, Riusu se'gabi ja'an ba'iyete re'huacají'i. Riusubi re'huani jo'caguëna, Jesucristobi mai gu'a jucha ro'ire junni tonguë, maire masicuare re'huabi. Baguë ba'iyé'ru gu'aye beo hua'nare maire re'huabi. Gare

carajeima'icuare maire re'huabi baguë.

³¹ Ja'nca re'huaguëna, baguë coca cani jo'case'e'ru yo'ojen bañuni. Ën Coca: “Yo'oye pore coca caye yëtoca, mai Ëjaguë Riusu se'gabi yë'ë ba'iyete re'huaye poreji, cajën bañuni” cani jo'case'e ba'iji.

2

El mensaje de Cristo crucificado

¹ Yë'ë'ga Riusu cocarebare quëani achoguëbi mësacua jubëna ti'anhuë, yo'je sanhuë. Ja'nca ti'anguëbi ëja bain masi cocabi mësacuani yihuomaë'ë yë'ë.

² Jesucristo ba'iye, baguë crusu sa'cahuëna junni tonse'e, ja'an se'gare quëani achoza caguë, mësacuana ti'anhuë yë'ë.

³ Ja'nca ti'anni, mësacua naconi ba'iguë, yë'ë se'gabi ro ëja beo hua'guë baë'ë. Riusu yo'o guansese'ere huacha yo'oma'ïñe caguë, ai huaji yëhuë yë'ë.

⁴ Ja'nca ba'iguëbi ëja bain masi coca caye'ru mësacuani coca camaë'ë yë'ë. Riusu Espíritubi ta'yejeiye yo'o güeseguëna, Riusu cocarebare mësacuani quëani achohuë yë'ë. Ja'nca quëani achoguëna, mësacuabi Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete masihuë.

⁵ Riusu cocarebare quëani achoguë, ën yija ba'iyete ye'yesi'cua masiye caye'ru catoca, mësacuabi Cristoni si'a recoyo te'e ruiñe ro'tama'ire'ahuë. Ja'nca sëani, mësacua yua Cristoni te'e ruiñe si'a recoyo ro'taja'bë caguë,

Riusu ta'yejeiyereba ba'iye'ru baguë cocarebare
mësacuani quëani achohuë yë'ë.

Dios se da a conocer por medio de su Espíritu

⁶ Yureca masi cocare ye'yo ye'yo ye'toca, Cristo ba'iyete ye'yesi'cuani quëayë mai. Ro ën yija ba'iyete ye'yesi'cua masiye caye'ru cama'iñë. Ejabain masiye cayere'ga quëama'iñë. Ja'ancuabi carajeija'cua ba'iyë.

⁷ Mai masi cocare cato, tin ba'iji. Riusubi ru'rureba ba'ija'yete ro'tani, yequëcuani zoe quëama'iguë baji'i. Ja'nca ba'iguëbi yureña se'ga maini quëaji Riusu.

⁸ Yureña bain ëjacuaca ja'anre gare masimaë'ë. Masitoca, mai ta'yejeiyereba Ëjaguëte crusu sa'cahuëna huani senjoma'ire'ahuë.

⁹ Ja'ncá ba'iguëna, mai masi cocare cajën, Riusu coca toyani jo'case'e'ru cayë mai:

Riusubi baguë bain concua, baguëni ai yëjën bo-jocua, ja'ancuani ro'tani, ai ta'yeyejiyereba ba'iija'yete bacuare re'huacaj'i.

Bagüe ai ta'yejeiyereba ba'iya'yete cato, masiye gare porema'iñë.

Bain ñacobi ñato, bain ganjobi achato, bain recyobi ro'tato, ja'anre masiye gare porema'icua'ë bain hua'na, toyani jo'case'e ba'iji.

¹⁰ Ja'an cocare toyani jo'casí'quëbi mai ta'yejeiyereba ba'ija'ye re'huase'ere maini masi güesebi. Baguë Espíritubi maina gaje meni bani, maini masi güesebi. Riusu Espíritute cato, si'aye masiji. Riusu ta'yejeiyereba yahue masise'e si'aye masiji.

11 Bain hua'na'ga yahue ro'tajënnna, yequëcuabi bacua yahue ro'tase'ere masiye gare porema'iñë. Ba ro'tacua se'gabi masiyë. Güina'ru Riusubi yahue ro'taguëna, yequëcuabi baguë yahue ro'tase'ere masiye gare porema'iñë. Riusu Espíritu se'gabi masiye poreji.

12 Ja'nca masiye poreguëbi maina gaje meni, maini baji. Ën yija ba'iyete ye'yesi'cuabi masi güesese'ere ye'yemaë'ë mai. Riusu Espíritu masi güesese'ere ye'yehuë. Ja'nca ye'yejënnna, Riusubi baguë ta'yejeiye baye si'ayete maina ro insini jo'caji.

13 Insini jo'caguëna, maibi Riusu Espíritu masi cocare ye'yen, bainre quëajën ye'yoyë. Ën yija ba'iyete ye'yesi'cua masi cocare ye'yen quëama'iñë. Riusu Espíritu masi coca se'gare ye'yen quëajën, Riusu Espíritu bacua se'gani ye'yoyë mai, Riusu Espíritu se'ga masise'ere sëani.

14 Riusu Espíritu beocuare cato, Riusu ta'yejeiye bayete coni baye gare porema'iñë. Riusu Espíritu se'ga masise'ere sëani, Riusu Espíritu beocuabi ye'yejeiye gare porema'iñë. Bacuani quëatoca, bacuabi ro achajën, ro jayaye sehuojën ba'iyë.

15 Riusu Espíritu bacuaca si'a bain ye'yo'se'ere te'e ruiñe masiye poreyë. Ja'nca porejënnna, yequëcuabi bacua ba'iyete masini, bacuani ye'yoje gare porema'iñë.

16 Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru ba'iji. Ën coca: "Riusu ro'tayete cato, yequëcuabi masiye gare porema'iñë. Mai Ëjaguëni coca ye'yoje gare porema'iñë." Ja'an coca toyani jo'case'e ba'iguëna, yëquëna hua'naca Jesucristo naconi te'e recoyo

zi'inni ba'icuabi baguë ro'taye'ru te'e ro'tajën ba'iyë.

3

Compañeros de trabajo al servicio de Dios

¹ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani coca ye'yoto, Riusu Espíritu beocuani ye'yo ye'ru ye'yo ye'ru ye'yo ye'ba'iyë. Ro bain ro'taye'ru ro'tajën baë'ë mësacua. Cristoni ye'yeye ai carabi mësacuare.

²⁻³ Ja'nca ba'ijënnna, mësacuani ta'yejeiye ye'yomaë'ë. Zin hua'na chuchucuabi jëja aonre aiñe porema'iñe'ru mësacua baë'ë. Ja'nca porema'icua'ru ba'ijënn, Riusu ta'yejeiye masi cocare ye'yeye poremaë'ë mësacua. Yuta ye'yeye carabi mësacuare. Ja'nca ba'ijënn, yure'ga ro bain ro'taye'ru ro'tajënnna, ye'yeye caraji mësacuare. Mësacuabi sa'ñeña ba'iyete ro éa éñañe ba'ijënn, sa'ñeña ro je'o bajënn, ro bain ro'tajën yo'oye'ru ro yo'ojënn ba'iyë mësacua.

⁴ Ja'nca yo'ojënn, yequëcuabi Pablóni yo'o conguë'ë yë'ë cayë. Yequëcuabi Apolosni yo'o conguë'ë yë'ë, cayë. Ja'nca cajënn ba'icuabi ro bain ro'taye'ru ro'tajën, cue'yojënn yo'oyë mësacua.

⁵ Yureca, mësacuabi Apolos ba'ije, Pablo ba'ije, ja'anre te'e ruiñe ye'yemaë'ë. Mai Ëjaguë guansesi yo'o concua se'ga ba'iyë yëquëna. Ja'nca ba'icuabi Riusu cocarebare quëani achojënnna, mësacuabi Jesuscristoni si'a recoyo ro'tahuë. Riusubi baguë bainre éñani, ga bainguëni baguë yo'ore caguëna, yëquëna se'gabi ba yo'ore yo'oyë. Ja'nca yo'ojënn, mësacuani Riusu cocarebare quëani achojënn yihuo-huë.

6 Ja'nca yo'o yo'ojën, yë'ëbi aon tañe'ru Riusu cocarebare mësacua recoñoana jo'cahuë. Apoloca oco jañuñe'ru mësacuani recoyo ro'taye conguë bajii'. Ja'nca yo'o yo'ocuata'an, Riusu se'ga si'a aon iroye masiguëbi quë'rë jëja recoyo bacuare mësacuare re'huabi.

7 Ja'nca sëani, Riusu bain concua, aon tancua, oco jañucua, ja'ancuabi Riusu guansesi yo'o se'ga yo'ojën ba'iyë. Ta'yejeiye masicua beoyë. Riusu se'ga aon iroye masiguëbi quë'rë jëja recoyo bacuare baguë bainre re'huaye masiji.

8 Aon tancua, oco jañucua, ja'ancuabi te'e yo'o yo'ojën, Riusuni te'e yo'o conjën ba'iyë. Ba'ijënnna, Riusubi ëñani, maire ro'iji.

9 Yëquënabi ja'nca yo'o yo'ojën, Riusure yo'o concua se'ga ba'iyë. Riusubi guanseguëna, baguë yo'ore te'e yo'ojën concua se'ga ba'ijën, baguë cocarebare mësacuani te'e ruiñe ye'yojën ba'iyë.

Ja'nca ba'ijënnna, Riusubi mësacua jubëni ëñaguë, "Yë'ë bainreba'ë" mësacuare caji. "Yë'ë cocarebare te'e ruiñe ye'ye bi'rajën, yë'ë ba'iyë'ru bojora'rë ruin bi'rayë" mësacuare caguë bojoi Riusu.

10-11 Yureca, Riusubi yë'ëre guansení conguëna, mësacua jubëna ru'ru ti'anni, baguë cocarebare mësacuani te'e ruiñe ye'yoni masi güeseguë baë'ë yë'ë. "Jesucristo yua Riusu Raosi'quërebare sëani, baguëni si'a recoyo ro'tani, Riusu bain ba'iyë poreyë" caguë, baguë cocarebare mësacuani ye'yoguë baë'ë yë'ë. Tin ye'yotoca, Riusu bain ba'iyë gare porema'iñë. Ja'nca te'e ruiñe ye'yoguëna, yequëcua'ga Riusu cocare mësacuani ye'yojën ba'iyë. Ja'nca ba'ijënnna, te'e ruiñe ëñajën ye'yoja'bë caguë yihuoyë yë'ë.

12 Te'e ruiñe ëñajën, Riusu cocarebare te'e ruiñe ye'yojën ba'itoca, bacua yo'o yo'ose'e yua gare carajeiye beoye ba'iji. Te'e ruiñe ëñamajën, Riusu cocarebare huacha ye'yojën ba'itoca, bacua yo'o yo'ose'e yua gare carajeiji.

13-14 Ën yija carajei umuguse ti'anguëna, Riusu toare zéonni, si'a ën yija ba'iyete ëoni si'ani, ba ye'yocua yo'o yo'ose'ere ëñani, te'e ruiñe ye'yojë ba'itoca, gare carajeiye beoye ba'iguëna, Riusu bayete ba ye'yocuana re'oye insija'guë'bi. Jesucristo ba'iyete te'e ruiñe ye'yoni jo'casi'cua sëani, Riusu insija'yete coni baja'cua'ë.

15 Yequëcua, Riusu cocarebare te'e ruiñe ëñamajën, huacha ye'yojën ba'itoca, bacua yo'o yo'ose'e yua gare carajeiguëna, Riusubi baguë bayete bacuana ta'yejeiye insima'ija'guë'bi. Baguë bainre bacuare re'huani baja'guëta'an, Riusu toabi jëaye cato, bacuabi jëaye porema'ijëenna, Riusubi bacuare bojora'rë tëani baja'guë'bi.

16 Yureca, yë'ëbi ye'yo coca caguëna, mësacua achajë'en. Mësacua jubë yua Riusu ba'iru'ë caguëna, Riusu Espíritubi mësacua jubërebare ba'iguë ba'iji. ¿Mësacua guere yo'ojën, ja'anre ye'yemate'ne?

17 Riusu ba'iru cuencuesi'cuare sëani, yequëcuabi ti'anni, bacua si'si ye'yojëbi huesoni si'ama'ija'bë. Huesoni si'atoca, Riusu'ga bacuare'ga huesoni si'aja'guë'bi. Riusu ba'irute cato, mësacua recoñoa jucha beoye ba'iji.

18 Yureca, mësacua ba'iyete gare huacha ro'taye beoye ba'ijë'en. Mësacua jubë ba'icua, yequëcuabi, Bain masiye'ru quë'rë masi ejaguë'ë yë'ë ro'tajën ba'itoca, ro ën yija ba'iyete ye'yesi'cua masiyete

jo'cani senjojë'ën. Ro huesë hua'nara'ru ruinjë'ën. Ja'nca ruintoca, Riusubi mësacuare te'e ruiñe masi ejacuare re'huaji.

19 Riusubi ro ën yija ba'iyete ye'yesi'cua masiyete cato, gare huesë hua'na se'ga ba'iyë. Baguë coca toyani jo'case'ere ñiñato, ñiaca cají: "Ro ën yija ba'iyete ye'yesi'cua, masi ejacuabi ro coquejën, si'aye ba ëaye ro'tato'ga, Riusubi baguë ñacobi ñiñani, bacuare ñenseji" toyani jo'case'e ba'iji.

20 Yeque coca'ga toyani jo'case'e ba'iji: "Ro ën yija ba'iyete ye'yesi'cua masi ejacuabi ëa ñiñani ro'tajënnna, Riusubi masini, Ro ro'tajëñ, ro yo'oyë bacua, cají."

21 Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, ro bain hua'na masi ejacua ba'iyé catoca, bacua masiyete ta'yejeiye caye beoye ba'ijë'ën. Riusubi baguë coca ye'yocuare cuencueni, mësacuana saoguëna, mësacuabi Riusu ba'iyete quë'rë ye'yejëñ ba'ijë'ën.

22 Yë'ë, Pablo hue'eguë, Apolos, Pedro, yëquëñabi ëja bain ba'iyé ñiñocuata'an, mësacuani yo'o conjëñ raisi'cua se'ga ba'iyë yëquëña. Ja'nca ba'ijënnna, mësacua yua yëquëñani coni bajë'ën. Si'a ën yija re'otore'ga, mësacua ba'i umuguseña, mësacua junni tanjairëñ, yurera, jë'te raija'rëñ, si'aye Riusubi re'huacani jo'caguëna, mësacua coni bajë'ën.

23 Coni bajënnna, Cristobi mësacuani coni bají. Coni baguëna, Riusu'ga Cristoni coni baguë sëani, mësacua yua gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë.

4

El trabajo de los apóstoles

1 Yureca, yëquëna hua'na ba'iyete cato, Cristore yo'o concua se'ga ba'iyë yëquëna. Riusubi baguë cocarebare yëquënani masi güeseguëna, baguë bainrebani güina'ru masi güesejën, Riusure conjën ba'iyë.

2 Riusure yo'o concua ba'ijën, baguë yëye'ru jo'caye beoye yo'ojën ba'iyé bayë.

3 Yë'ë'ga ja'nca yo'oguë ba'iguëna, yequëcuabi yë'ë yo'oguë ba'iyete ëñani, Huacha yo'oji catoca, ja'an cayete ta'yejeiye ro'tama'iñë yë'ë. Mësacua, yequëcua Justicia yo'oñu cacua, si'a bainbi yë'ère cajën, Huacha yo'oji cajën ba'ito'ga, ja'an case'ere gare ro'tama'iñë yë'ë. Yë'ë'ga ja'ansi'quère ro'taguë, ja'anre caye ro'tama'iñë.

4 Yë'ë ba'iyete ëñato, gare gu'aye caye porema'iñë yë'ë'ga. Ja'nca caye porema'iguëta'an, re'o bainguë ba'iyé caye porema'iñë. Yë'ë Ëjaguë Jesucristo se'gabi yë'ë ba'iyete ëñani masiji.

5 Ja'nca masiguëna, bain ba'iyete ëñani, te'e jéana gu'aye caye beoye ba'ijë'ën. Mai Ëjaguë ëñojai umuguse ti'anguëna, si'a bain yahuereba ro'tajën ba'iyete ëñani, si'acuani masi güeseja'guë'bi. Baguë ñacobi ëñani, si'acua ba'iyete masini ëñaguëna, ga bainguëbi ti'anni, Riusu ro'ija'yete coni baja'guë'bi.

6 Yureca, yë'ë bain sanhuë, ja'an cocare yihuoguë, yë'ë ba'iyete, Apolos ba'iyete quëaguëna, mësacua yua yequëcua, Riusu cocareba te'e ruiñe masicua, bacua ba'iyete güina'ru ëñajën ba'ijë'ën. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani ye'jeni, yëquëna ba'iyete ro'tani, Riusu coca case'ere ye'jeni, güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'ojën ba'ijën, Ja'an ejaguë coca se'gare achani

ye'yeza, caye beoye ba'ijën, sa'ñeña ro coca huëoye beoye ba'ijë'ën.

7 Mësacua jubë ba'icua, ga bainguëni si'a jëja yihuoguë cayë yë'ë: ¿Më'ë guere ro'taguë, ejá bainguë runza caguë'ne? Riusubi më'ëre ejá bainguëre re'huama'itoca, ro ro'taguë cayë më'ë. Riusubi ja'nca re'huatoca, ro më'ë ejá bainguë ba'iyete ta'yejeiye beoye ba'ijë'ën.

8 Yureca, mësacuabi ro yo'ojën ba'iyë. Ai re'oye ye'yesi'cua'ë cajën, Riusu ba'iyete aireba masicua'ë ro'tajën, ro yo'ojën ba'iyë. Ejá bain ruñu cajën, ro mësacua ba'iyé se'gare ro ro'tajën, yëquëna coñete roga bainguëni si'a jëja yihuoguë cayë yë'ë: ¿Më'ë guere ro'taguë, ejá bainguë runza caguë'ne? Riusubi më'ëre ejá bainguëre re'huama'itoca, ro ro'taguë cayë më'ë. Riusubi ja'nca re'huatoca, ro më'ë ejá bainguë ba'iyete ta'yejeiye jo'cani senjojën ba'iyë. Mësacua yua ejá bain ba'itoca, ai bojöjen ba'iyë yëquëna. Mësacua yua ejá bain ba'itoca, yëquënabi mësacua naconi te'e conjën ba'ire'ahuë.

9 Ja'nca ba'imajën ba'ito'ga, Riusu yo'o coñe cuencuesi'cuareba ba'iyë yëquëna. Riusubi yëquënaté cuencueni jo'caguë, én yija bainni yëquënaté ñoguë, yequérë quë'rë ta'yejeiye beo hua'nare yëquënaté re'huani jo'cabi, ro'tayë yë'ë. Ja'nca re'huani jo'caguëna, ro én yija ba'iyete ye'yesi'cuabi yëquënani ñani, Gu'a bain sëani, bacuare huani senjo güeseñu cayë. Si'a én yija bain, si'a tin re'oto ba'icua, si'acuabi yëquënani ñani, yëquënani ro jaya éaye ñajën ba'iyë bacua.

10 Yëquënabi Cristo ba'iyete quëani achojënnna, bacuabi yëquënani ñani, Ro huesejën cayë bacua,

cayë. Mësacuaca, Ai masi ejacua ba'iyë yëquëna, cajënnä, bainbi jaya coca mësacuare cama'iñë. Ja'ancuabi yëquënani ëñani, Ro porema'i hua'nä'ë, cajënnä, mësacuaca, Ai re'oye yo'oye porecua'ë yëquëna, cayë. Ja'nca cacua ba'ijënnä, si'a bainbi re'oye achajën, mësacuani bojojën, Ai masi ejacua'ë mësacuare cajën, mësacuani gugurini rëanjën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi yëquënani te'e ruiñe ëñamajën, Ro gu'a hua'nä'ë, yëquënaté cajën, yëquënani ro jayajën senjoñë.

¹¹ Ja'nca yo'ojënnä, yëquënabi gare yure tëca aon gu'ana ju'incua ba'iyë. Oco ëana ai yo'oyë. Caña carajeicua'ga ba'iyë. Bainbi yëquënani ëñani, ro gu'aye cani, yëquënaté ro saoni senjoñë. Huë'e beocua'ë yëquëna.

¹² Ai jëja yo'o yo'oye'ru, ai guajaye tëca yo'o yo'ojën ba'iyë. Yequëcuabi yëquënani gu'aye cajën jayatoca, yëquëna'ga bacuani güina'ru gu'aye cajën jayama'iñë. Bacuani re'oye yo'oyë. Yequëcuabi yëquënani je'o batoca, yëquënabi bëiñe beoye ba'ijën, ai yo'ojën, gu'aye sehuomajën ba'iyë.

¹³ Yequëcuabi yëquënani si'si coca gu'aye catoca, bacuani güina'ru si'si sehuoma'iñë. Bojo coca se'ga cajën, bacuani re'oye sehuoyë yëquëna. Si'a ën yiya bainbi yëquënani ëñani, yëquënani ro hui'ya jayajën, yëquënani ro saoni senjojën, yure tëca ja'nca yo'ojën ba'iyë.

¹⁴ Yureca, yë'ë bain sanhuë, ën cocare mësacuani toyani saoguë, mësacuani ro bëiñe caye ro'tama'iñë yë'ë. Yë'ë mami sanhuë ai yësi'cuare sëani, mësacuani si'a jëja yihuoguë caye ro'tayë yë'ë.

¹⁵ Ai jai jubë bainbi mësacuani conjën, Cristo cocare bojora'rë yihuocuata'an, yë'ë se'gabi

mësacua taita'ru ba'iyë. Jesucristo cocarebare quëani achoguë ye'yoguëna, mësacuabi achani Jesucristoni si'a recoyo ro'tahuë mësacua. Ja'nca ro'tajën, mame të'ya raisi'cua ruinjën, Riusu recoyo ro'taye'ru te'e ro'tajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijënnä, mësacua taita ruën'ë yë'ë.

16 Ja'nca ruinsi'quëbi mësacuani si'a jëja yihuoguë cayë yë'ë. Yë'ë ba'iyete ëñani, güina'ru ba'ijë'ën.

17 Mësacuabi ja'nca ba'ija'ye caguë, yë'ë te'e bainguë Timoteore mësacuana saohuë. Yë'ë mami ai yësi'quë, mai Ëjaguëni si'a recoyo ro'taguë, ja'anguëte cuencueni, Yë'ë Cristo bainguë ba'iyete mësacuani se'e quëajë'ën caguë, baguëte mësacuana saohuë yë'ë. Yë'ë ye'yoye'ru ye'yoguë, si'a Cristo bain jubëanna ye'yoguë ganiñe'ru, güina'ru mësacuani ye'yoguë ba'ija'guë caguë, baguëte mësacuana saohuë yë'ë.

18 Ja'nca saoguëna, mësacua jubë ba'icua, yequëcua, Ëja bain ruñu cajën ba'icuabi ro coca huëojën, Pablobi raima'iji cajën ba'ijeña.

19 Cajën ba'icuareta'an, yurera mësacuana ëñaguë saiyyë yë'ë, Riusubi yëtoca. Ja'nca saiguëbi ba ëja bain cacuare masija'guë'ë yë'ë. Bacua coca cayete achani, ja'nrebi quë're se'e, Bacua caye'ru yo'oja'bë caguë ëñaja'guë'ë yë'ë.

20 Riusubi baguë bain naconi ba'iguë, coca caye se'ga yo'oma'iji. Baguë coca case'e'ru si'a jëja poreguëbi güina'ru yo'oji, mai ta'yejeiyereba Ëjaguë sëani.

21 ¿Yureca, mësacua guere yëye'ne? Mësacuana ëñaguë saiguë, ¿mësacuani si'nseyete yëye? o ¿mësacuani si'a recoyo ai yëguë, bojora'rë coñete

yëye?

5

Juicio sobre un caso de inmoralidad

¹ Yequëcuabi te'e ruiñe quëajënnä, mësacua gu'aye yo'oyete achani masihuë yë'ë. Ro gu'a bain'ga ja'nca gu'aye yo'oma'ijënnä, mësacua gu'aye yo'oyete jo'camajën ba'iyë. Mësacua jubë ba'iguëbi baguë taita samu ba'i rënjoni ro yahue baguëna, mësacuabi ènsema'iñë.

² Ja'nca ènsema'icuabi baguë gu'aye yo'oyete èñamajën, Re'o bain ba'iyë mai cajën, ro ro'tajën yo'ojën ba'iyë mësacua. ¡Ja'nca yo'oma'ijë'ën! ¡Mësacua jubë ba'iguëbi ja'nca gu'aye yo'oguëna, etoni senjojë'ën! ¡Baguëte ota oijën, mësacua jubëbi etoni saojë'ën!

³ Yë'ë'ga mësacua naconi beoguëta'an, mësacua naconi ba'ije'ru ba'iguëbi ba gu'aye yo'oguëte yuara justiciate ro'tahuë yë'ë.

⁴ Ja'nca sëani, mësacua yua jubë ñë'cajën, mai Ëjaguë Jesucristo ba'iyete ro'tajë'ën. Yë'ë'ga mësacua jubë naconi ba'ije'ru ba'iguëna, yë'ë ro'taye'ru ro'tajën, mai ta'yejeiyereba Ëjaguë Jesús coñete ro'tajën, ba gu'aye yo'oguëte baguë si'nseyete cajë'ën.

⁵ Mësacua jubëbi baguëte etoni saojë'ën. Ja'nca etoni saojënnä, zupai huatibi baguëni baja'guë. Ja'nca baguëbi ba bainguëni ai jëja ai yo'o güeseguëna, mai Ëjaguë Jesús rai umugusebi ti'anguë, yequërë ba bainguë mame recoyo re'huaguëna, Riusubi baguë recoyote tëani re'huani baja'guë'bi.

6 Mësacuabi Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, gu'aye ro'tajën ba'iyë. Te'e bainguë gu'aye yo'oye se'gare èñama'icua sëani, si'a jubëbi ro gu'ajeijën ba'iyë mësacua. ¿Mësacua guere yo'ojën, èn coca, ira bain masi cocare ro'tamate'ne? "Aon huo'co maca choa ma'carë se'gare harinabëna ayatoca, si'a harinabëte huo'coji."

7 Ja'an cocare ro'tama'icua sëani, mësacua ira yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjojë'ën. Si'a jubëbi mame re'huani ténosi'cua'ru ba'ijën, gu'a jucha beocua gare ba'ijë'ën. Cristo yua oveja huani insise'e'ru mai gu'a jucha ro'ire huani senjosí'quë sëani, mësacua gu'ayete gare jo'cani senjojë'ën.

8 Ja'nca jo'cani senjocuabi Cristo yëye'ru jo'caye beoye yo'ojën, mai gu'aye ro'tajën jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjojën, gare recoyo ténosi hua'na ro'tajën bojöjen bañuni. Israel bain ira ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e, aon huo'co maca gare quëñoni senjose'e'ru mai gu'a juchare gare jo'cani senjoñu. Gare coqueye beoye ba'ijën, te'e ruiñe coca cajën bañuni.

9 Yë'ë yequë utire toyani mësacuana saoguë, mësacuani ñaca yihuohuë yë'ë: Gu'a bain naconi te'e coñe beoye ba'ijë'ën cahuë yë'ë.

10 Ro gu'a bain si'a èn yija ba'icuare camaë'ë yë'ë. Ja'ancua, bonse ëa èñajën ba'icua, bonse jiancua, huacha riusu hua'ina gugurini rëancua, si'a gu'aye yo'ocuare catoca, bacua ba'irute quëñëñe gare porema'iñë.

11 Cristo bain ro coquejën cacua, ja'ancuare cahuë yë'ë. Cristo bainguë ba'iyë yë'ë, cani, ja'nrebi romigoni yahue baguë, bonsere ëa

ëñaguë, huacha riusu hua'ina gugurini rëanguë, yequëcuani gu'aye caguë, jo'chana güebeguë, bonsere jianguë, ja'anre yo'oguë ba'itoca, baguëte quëñëni saijën, baguë naconi gare ba'ima'ijë'ën.

¹² Cristo bain jubë ba'ima'icuare cato, bacua gu'aye yo'oyete gare cama'iñë yë'ë. Mësacua jubë ba'icua, Cristo bain ba'iyé cacua, ja'ancua gu'aye yo'oyete cani, mësacua jubëbi etoni saojë'ën, cayë yë'ë.

¹³ Riusu se'gabi Cristo bain jubë ba'ima'icua, bacua gu'aye yo'oyete bëiñë ëñani caji. Ja'nca sëani, yë'ë case'e'ru yo'ojë'ën: Mësacua jubë ba'iguë, gu'aye yo'oguë ba'iguë, ja'anguëte mësacua jubëbi gare etoni saojë'ën, cayë yë'ë.

6

Pleitos ante jueces no creyentes

¹ Yureca, mësacuani se'e gu'aye caye bayë yë'ë. Mësacua jubë bainguë gu'aye yo'ose'ere bëinjëñ, ¿mësacua guere yo'ojëñ, baguëte sani, éja bain-guë Cristoni huesëguë, ja'anguëni si'nseye caye señë'ne? Cristo bain jubë ba'icuani si'nseye caye senjë'ën.

² Cristo bain jubë ba'icua, bacua si'nseye caja'yete ro'tajé'ën. Si'a én yija bain si'nseyete guansejëñ ba'ija'cua'ë. Ja'anre masiyë mësacua. Mësacuabi ja'nca guansejëñ ba'ija'cua sëani, ¿mësacua guere yo'ojëñ, mësacua bain masiyë porema'iñë caye'ne?

³ Mësacua si'a én yija bainni guansejëñ ba'ija'rënbi Riusu anje hua'nare'ga güina'ru guansejëñ ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'ija'cuabi guere

yo'ojën, ro ën yija juma jucha se'gare masiye porema'iñë caye'ne?

4 Mësacua bainbi choa ma'carë gu'aye yo'otoca, ñmësacua guere yo'ojën mësacua jubë ba'icua, ta'yejeiye beocua, ja'ancuani si'nseye caye señie'ne?

5 Mësacuani ai bëiñe cayë yë'ë. ¿Mësacua jubë ba'icuare cu'eto, masi ñjaguëbi mësacuani justicia caja'guë, te'eguë se'gare tinjañe porema'iñë?

6 Mësacuabi beoyë cajën, ro bain justicia cacuare cu'ejën, Cristo bain ba'ima'icuabi ñajënnä, mësacua bain gu'aye yo'ose'ere quëajën, baguë si'nseyete señë.

7 Mësacua bain gu'aye yo'ose'ere quëani, bacua si'nseye sentoca, ro guaja yo'ojën, ro gu'ajeijëen ba'iyë. Mësacua bain gu'aye yo'ose'ere ro'tama'itoca, quë'rë re'oye ba'iji. Gare justicia yo'oma'ise'e ba'itoca, quë'rë re'oye ba'iji.

8 Mësacua te'e jubë bain Cristoni ro'tacua ba'icuata'an, bacuani go'ije gu'aye yo'ojën bacua bonsere jianjën, ai gu'aye yo'ojën ba'iyë mësacua.

9 Gu'a bainbi Riusu ba'i jobona ti'añe gare porema'icua sëani, bacua gu'aye yo'oye'ru gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'ën. Gare huacha ro'taye beoye ba'ijë'ën. Romi hua'nani yahue bajën gu'aye yo'ocua, huacha riusu hua'ina gugurini rëancua, yequëcua rënjo hua'nani yahue bajën gu'aye yo'ocua, gaje ñemëcua sa'ñeña yahue ba'ijëen gu'aye yo'ocua,

10 bonse jiancua, bonsere ba ëaye ñacua, jo'chana güebecua, yequëcua gu'aye cacua, yequëcua bonsere têtejën huaicua, ja'ancuabi Riusu ba'i jobona gare ti'añe beoye ba'iyë.

11 Mësacua jubë ba'icua yequëcua'ga ja'nca ba'isi'cuareta'an, Riusubi mësacua gu'a juchare senjoni, mësacua recoñoa mame tënóni, baguë bainrebare re'huani, mësacuare re'o bain ba'iyé cabi. Mai Ëjaguë Jesús ba'iyete ro'tani, baguë Espíritute ta'yejeiyereba mësacuana insini jo'cabi Riusu.

La santidad del cuerpo

12 Yureca, mësacuabi ñen coca cajën: “Riusubi ènsema'itoca, huacha yo'oye beoye ba'iguëbi si'aye yo'oye poreyë yë'ë” cajën, te'e ruiñe cayë mësacua. Te'e ruiñe cacuata'an, yequë yo'ore yo'otoca, re'oye yo'oma'iñë. “Si'aye yo'oye poreyë yë'ë” cacuata'an, ro yë'ë ro'taguë yo'oyete jo'caye porema'itoca, gu'aji. Riusu yëye se'gare yo'oguë baza cayë.

13 Yequëcuabi ñen coca: “Aon aiñebi re'oji. Guëtabëte re'o huanoji” ja'an cocare cacuareta'an, yë'ë'ga ñaca sehuoyë: Bain aon, bain guëtabë, ja'anbi si'arën ba'ima'iji. Riusubi huesoni si'aja'guë'bi. Riusubi bain ga'nihuëte re'huani jo'caguë, èmëcua, romicua, sa'ñeña yahue baye beoye gare ba'ijë'ën cabi. Bainbi bacua ga'nihuëbi yo'o yo'ojën, Riusuni coñe bayë. Riusu'ga mai ga'nihuëna gaje meni baguëna, mai recoyote re'o huanoji.

14 Riusu yua mai aon aiñe, mai guëtabë, ja'anre huesoni si'aja'guëta'an, mai Ëjaguë junni tonsi'quëre huajëguëte go'ya rai güesebi. Ja'nca go'ya rai güesesí'quëbi maire'ga junni tansi'cuareta'an, ai ta'yejeiyereba pore Ëjaguëbi maire huajëcuare go'ya rai güeseja'guë'bi.

15 ¿Yureca, mësacua guere ën cocare ye'yemate'ne? Mësacua yua Cristo bain te'e jubëreba ba'icuabi mësacua ga'nihuëbi Cristoni si'a jëja yo'o conjën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi mësacua ga'nihuëbi gu'a romigo naconi gu'aye yo'otoca, ai gu'aye yo'oyë. Ja'anre gare yo'oye beoye ba'ijë'ën.

16 ¿Mësacua guere ën cocare ye'yemate'ne? Mësacua yua Cristo bain te'e jubëreba ba'icuabi mëscare ye'yemate'ne? Gu'a romigona zi'intoca, bago naconi te'e ga'nihuë ba'iyë'ru ba'iji. Riusubi ën cocare toyani jo'caguë: "Ba samucuabi te'e bainguë ba'iyë'ru ba'iyë" caguëna, gu'a romigona zi'iñë beoye gare ba'ijë'ën.

17 Ja'nca ba'iguëbi mai Ëjaguë naconi te'e zi'inni, baguë naconi te'e recoyo ba'iyë'ru ba'iji.

18 Yureca, mësacuabi romigoni yahue baye ro'tatoca, gare yo'oye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca ro'taye beoye gare ba'ijë'ën. Bain gu'a jucha yo'oye ro'tato, romigoni yahue baye, ja'anre yo'otoca, baguë ga'nihuë Riusu re'huani jo'case'ere gu'aye yo'oji. Yequë gu'a jucha yo'otoca, banji. Ro gu'aye yo'oji. Ja'nca sëani, romigoni yahue baye beoye gare ba'ijë'ën.

19 ¿Mësacua guere ën cocare ye'yemate'ne? ¿Mësacua ga'nihuë yua Riusu Espíritu ba'i huë'e ba'iyë ro'tamate? Riusu Espíritu yua mësacuana gaje meni baguëbi mësacua recoyote ba'iji. Ro mësacua yëye se'gare yo'oye porema'iñëoye gare ba'ijë'ën. Bain gu'a jucha yo'oye ro'tato, romigoni.

20 Jesucristobi mësacua ba'iyete baguë zie jañuni tonse'ebi ro'iguëna, mësacua yua Riusu bainreba ruën'ë. Ja'nca sëani, mësacuabi yo'o

yo'ojën, mësacua ga'nihuëbi gu'a jucha gare yo'oye
beoye ba'ijën, Riusuni bojojëن, Riusu ba'iyete si'a
bainni masi güesejëن ba'ijë'ën.

7

Consejos sobre el matrimonio

¹ Yureca, mësacuabi yë'ëni coca senni achajëن
toyajënnä, mësacuani yihuoguë sehuoyë yë'ë.
Mësacuabi romigoni baza cajënnä, ñaca yihuoguë
cayë yë'ë. Romigoni zi'inma'iñë ba'itoca, quë'rë
re'oye ba'iji.

² Ja'nca ba'iguëta'an, gu'a jucha yo'o ëaye
ba'itoca, ga bainguëbi baguë rënjoní baja'guë.
Ga romigo'ga bago ënjëni baja'go.

³ Romigobi bago ënjë ga'nihuëte te'e zi'iñë
yëgona, ënseye beoye ba'ija'guë. Ëmëguë'ga baguë
rënjo ga'nihuëte te'e zi'iñë yëguëna, ënseye beoye
ba'ija'go.

⁴ Ënjë hua'na, rënjo hua'na, bacuabi cajën, “Yë'ë
ga'nihuëte pa'roma'ijë'ën” bacua huejası'cuani
caye beoye ba'ijë'ën.

⁵ Ja'nca ba'ijën, mësacuabi sa'ñeña cajën, “Zoe
ba'i umuguseña Riusuni ujaye se'ga yo'oñu”
cajën ba'itoca, sa'ñeña cu'eye jo'cajë'ën. Ja'nca
jo'cajën, ja'nrëbi ujani tëjini, se'e sa'ñeña te'e
cu'ejën ba'ijë'ën. Sa'ñeña zoe ënsetoca, mësacuabi
sa'ñeña jo'caye jëja beojënnä, yequërë zupai
huatibi mësacuani gu'a juchare yo'o güesema'iguë.

⁶ Mësacuani ja'an cocare yihuoguë, Mësacua hue-
jajën ba'ijë'ën caguë, gare guanseye beoye ba'iyë
yë'ë. Mësacuabi yëtoca, huejaye poreyë. Ja'an se'ga
cayë yë'ë.

7 Yë'ë yëyete cato, si'a bainbi yë'ë ba'iy'e'ru ba'iy'e poretoca, romi beocua ba'itoca, ai re'oye ba'iji. Ja'nca yëto'ga, Riusubi bainre re'huani jo'caguë, ga bainguëte tin yo'oye poreguëte re'huabi. Yequëcuabi yequë yo'o yo'oye porecua ba'iyë. Yequëcuabi yequë yo'o yo'oye porecua ba'iyë.

8 Yureca, huejama'isi'cua, o hua'jecua ba'ijënnna, ja'ancuani yihuoguë, yë'ë ba'iy'e'ru ba'ijënen gare huejama'itoca, ai re'oye ba'iji, cayë yë'ë.

9 Ja'nca caguëta'an, bacuabi romi huëkiye, o ëmë huëkiye, ja'anre jo'caye jëja beotoca, huejajë'en cayë, bacuani. Bacua ëase'ere jo'caye porema'itoca, huejajë'en cayë. Bacua ëase'ena zemosi'cua ba'itoca, gu'aji. Ja'ancuabi huejatoca, quë'rë re'oye ba'iji.

10-11 Yureca, Cristo bainrebabi huejasi'cua ba'ijënnna, yë'ë yihuo coca se'gare cama'iñë. Mai Ëjaguë Jesucristo guansen i jo'casi cocare quëayë. Romicuabi bacua ñanjë sanhuëni jo'cani senjoñë beoye ba'ijë'en. Ëmëcua'ga bacua rënjo sanhuëni jo'cani senjoñë beoye ba'ijë'en, quëayë yë'ë. Ja'nca quëaguëta'an, jo'cani senjotoca, yequëni yeconi huejama'ijë'en. Senjosi'quë naconi se'e te'e ba'iy'e porema'itoca, yequëni gare huejaye beoye ba'ijë'en.

12 Yureca, yequëcua huejasi'cua ba'ijënnna, yë'ë se'gabi bacuare yihuoyë. Mai Ëjaguëbi guansema'iguëna, bacuani ñaca yihuoyë yë'ë. Cristo bainguëbi yua Cristoni ro'tama'igoni batoca, "Maibi bañuni" cagona, bagote jo'cani senjoñë beoye ba'ijë'en.

13 Güina'ru, Cristo baingobi yua Cristoni ro'tama'iguëni batoca, "Maibi bañuni" caguëna, baguëte jo'cani senjoñe beoye ba'ijë'ën.

14 Cristoni ro'tama'icuani huejasi'cua ba'itoca, Cristoni si'a recoyo ro'tacuabi bacua ënjë sanhuë o bacua rënjo sanhuë ba'iyete ëñato, Cristo bainmi huejasi'cua ba'ijën, Cristo bain mame tënose'ebi mame ténosi'cua'ru ba'iyë. Ja'nca ba'ima'itoca, bacua zin hua'na yua jucha bacua ba'ire'ahuë. Cristoni ro'tama'icuabi ja'nca ténosi'cua ba'ijënnä, bacua zin hua'nabi güina'ru ténosi'cua ba'iyë.

15 Yureca, Cristoni ro'tama'icuabi bacua ënjëre o bacua rënjure jo'cani senjoñe yëtoca, Cristo bainbi bacua rënjure o bacua ënjëre ënsema'ijë'ën. Ja'nca jo'cani senjotoca, Cristo bainbi bacua ënjë o bacua rënjo, Cristoni ro'tama'icua, bacua ba'iyete Riusuni sehuoma'icua ba'iyë. Cristo bain ba'iyete cato, recoyo bojojën ba'ijën, jo'cani senjocuare ro guaja sa'ntiye beoye ba'ijë'ën.

16 Ja'nca ba'ijën, mësacua ënjëbi, o mësacua rënjobi Cristoni recoyo ro'tama'iguëna, mësacuabi bacuare Cristo bainre re'huaye concuata'an, bacua recoyo ro'taja'yete gare huesëyë mësacua. Ja'nca sëani, bacua ba'iyete sa'ntiye beoye ba'ijën, Cristoni recoyo bojoye se'ga ba'ijë'ën.

17 Cristo bain si'acuani ñaca yihuoguë cayë yë'ë. Cristobi mësacuare baguë bainre re'huani baguëna, mësacua ba'iyete ro'tani, baguë re'huani cuencuese'e ba'iyë'ru ba'ijë'ën. Tin ba'iyë'ru ro'taye beoye ba'ijë'ën. Cristo bain jubëan si'aruan ba'icuani ja'nca guanseguë cayë yë'ë.

18 Yequëcuabi Go neño ga'nihuë tëyosi'cua ba'ijën, ja'nreëbi Cristo bainre re'huasi'cua ba'ijën, go

neño ga'nihuë têyoma'isi'quë ba'ija'ma ro'taye beoye ba'ijë'ën. Yequëcuabi go neño ga'nihuë têyoma'isi'cua ba'ijë'n, Cristo bainre re'huasi'cua ba'ijë'n, mësacua go neño ga'nihuëte têyo güeseye ro'tamajë'n ba'ijë'ën.

¹⁹ Mësacua go neño ga'nihuë têyoye o têyoma'iñë, ja'anre ro'tama'ijë'ën. Riusubi baguë bainni coca guanseni jo'caguëna, ja'an cocare ro'tajë'n, ja'an se'gare yo'ojë'n ba'ijë'ën.

²⁰ Cristobi mësacuare baguë bainre cuencueguëna, ja'anrën ba'iyeru ba'ijë'ën. Tin ba'iyeru ba'iyeru ro'tama'ijë'ën. Cristo re'huani cuencuese'e ba'iyeru ro'tajë'n, mësacua tin ba'iyeru ba'iyeru ro'tama'ijë'ën.

²¹ Yequëcua, yo'o concua zeansi'cua banica, tin ba'iyeru ro'tama'ijë'ën. Mësacua ejacuabi etoye yëtoca, etani saijë'n, bacua yo'o yo'ocua zeansi'cua ba'iyeru jo'cadjë'ën.

²² Yureca, yo'o concua zeansi'cuabi Cristo bainre re'huasi'cua ba'itoca, yequëcua yo'o concua ba'icuata'an, Cristo naconi te'e ba'ijë'n, ro guaja beoye ba'ijë'n, bacua ejacuani rëquëye beoye yo'o conjë'n ba'iyë, Cristoni concua sëani. Yequëcua, yo'o concua zeanma'isi'cua banica, mësacua ñaca ro'tajë'ën. Yureca, Cristo bainre'huasi'cua ba'ijë'n, baguëre yo'o concua zeansi'cua mësacua ruën'ë. Ro mësacua yëye se'gare yo'oye porema'iñë.

²³ Cristo yua mësacua ro'ire junni tonsi'quëbi baguë bainre mësacuare re'huani baji. Ja'nca sëani, Cristona te'e zi'inni, bain ejacua gu'aye guans-eye'ru yo'oye gare ro'tamajë'n, gu'a juchana gare zemo güesema'ijë'ën.

²⁴ Ja'nca sëani, Riusu re'huani cuencuese'e

ba'ije'ru ro'tajën, ja'an ba'ije'ru Riusu naconi te'e zi'inni ba'ijëen, Riusuni bojojëen, baguëni conjëen ba'ijë'en.

25 Yureca, Cristo bain huejama'isi'cua ba'ijëenna, Cristo guansesi coca beoguëbi mësacuabi yë'ë ro'tasi cocare yihuoguë cayë yë'ë. Mai Ëjaguëbi conguëna, mësacuani re'oye yihuoguë ro'tayë yë'ë.

26 Yureca, je'o bacuabi Cristo bainni ai gu'aye yo'ojëenna, mësacua ja'anre ro'tajën, romi huejaye ro'tama'ijë'en.

27 Huejasí'cua banica, bagote jo'cani senjoñë ro'tama'ijë'en. Romi beocua banica, romini huejaye ro'tama'ijë'en.

28 Ja'nca yihuoguëta'an, mësacuabi huejatoca, gu'aye yo'oma'iñë. Yureña huejato, ai guaja yo'ojën, ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. Ja'an mësacuare ba'ima'ija'guë cayë yë'ë.

29 Yë'ë bain sanhuë, mësacuani ñaca yihuoguë quëayë. Mai ën yija ba'i umuguseña te'e jëana cara-jeija'yeta'an ba'iguëna, mësacua yure rënjo bacuabi rënjo beojëen ba'ija'yete ro'tajë'en.

30 Mësacua yure ota oicuabi ota oima'ija'ñete ro'tajë'en. Mësacua yure bojojëen ba'icuabi bo-joma'ija'ñete ro'tajë'en. Mësacua yure bonse coni bacuabi bonse beoja'yete ro'tajë'en.

31 Ja'nca ro'tajën, ën yija ba'iyebi gare cara-jeija'guë sëani, mësacua ën yija ba'i ma'carëan yure bajëen, ja'anre beoja'yete ro'tajë'en. Riusu ba'i re'oto ba'ija'yete ro'tajën ba'ijë'en.

32 Mësacua yua ën yija ba'iyete ai guaja ro'tamajëen ba'ijë'en caguë, ja'nca mësacuani yihuoguë cayë yë'ë. Ja'nca caguëbi bain huejacua

ba'iyete quëayë. Cristo bainbi huejama'itoca, Cristo yo'o yo'ojën coñe se'gare ro'tajën, Cristo yëye'ru yo'ozá cajën ba'iyë.

³³ Romini huejatoca, ën yija ba'iyete ai ro'tajën, Yë'ë rënjo yëyete ro'taguë, bagote conza cajën ba'iyë.

³⁴ Romi hua'na'ga güina'ru ba'iyë. Romi zin-cua, ëmë beocua ba'ijën, Cristo yo'o yo'ojën coñe se'gare yëjën, bacua ga'nihuëanre, bacua recoñoare ro'tajën, Cristo baingo sëani, Gare jucha yo'oye beoye baza cajën, Cristote cu'ejën ba'iyë. Romi huejasi'cuaca ën yija ba'iyete ai ro'tajën, Yë'ë ënjë yëyete ro'tago, baguëte conza cajën ba'iyë.

³⁵ Mësacuani ja'nca yihuoguë, mësacuani huejaye ënseye yëma'iñë. Mësacua yua Cristo bain cuen-cuesi'cua sëani, mai Ëjaguëni jo'caye beoye conjën, te'e ruiñë yo'ojën, re'oye ba'ijë'ën, cayë yë'ë.

³⁶ Yequëcua, taita sanhuëbi romi zingoni bajën, bago huejarën tayojeiguëna, bago huejaye yëyete se'e ënsema'iñë catoca, bagoni gu'aye yo'oye yëma'iñë. Ja'nca huejaye yëtoca, mësacua yëse'e yo'ojë'ën. Bago huejaja'guëna insinica, gu'aye yo'oma'iñë.

³⁷ Yequëcua, romi zingoni bacuabi bagote yequëna insiye yëma'itoca, bacua'ga gu'aye yo'oma'iñë. Te'e ruiñë ro'tajën, Bagote yequëna insima'iñë cajën ba'itoca, re'oye yo'oyë.

³⁸ Ja'nca sëani, mësacua romi zingote huejaja'guëna insinica, re'oye yo'oyë. Insimanica, quë'rë re'oye yo'oyë.

³⁹ Yureca, romi huejasi'cuabi si'a bacua ënjë ba'i umuguseña baguëni yo'o coñe bayë. Ënjëbi

junni huesëguëna, ja'nrëbi yequëni, mai Ëjaguë bainguëreba se'gani bacua yëye'ru huejaye poreyë.

40 Ja'nca porecua ba'ito'ga, yë'ëbi ro'taguë, romi hua'jecuani ñaca yihuoyë. Se'e huejama'itoca, quë'rë bojocua ba'iyë. Ja'nca yihuoguë, Riusu Espírituni baguë sëani, yequëcuabi tin ro'tacuata'an, mësacuani te'e ruiñe yihuoye masiyë yë'ë.

8

Los alimentos consagrados a los ídolos

1 Yureca, bainbi huacha riusuñana aonre insini jo'cajënnä, mësacuabi ja'an gu'ayete ro'tajën, yë'ëni senni achajënnä, mësacuani yihuo cocare cayë yë'ë. Mësacua si'acuabi ja'an aon ba'iyete ro'tajën, ga bainguëbi cajën, Yë'ë se'gabi ja'an aon ba'iyete bainni yihuoye masiyë cayë. Ja'nca catoca, ro mësacua masiye huanoñe se'gare ro quëayë. Bainni te'e ruiñe yëjën ba'itoca, bacuani re'oye yihuoye poreyë mësacua. Ja'nca yihuotoca, Cristo bainbi recoyo jaijeiyë.

2 Ro mësacua masiyete ro'tatoca, mësacuabi ta'yejeiye masima'iñë. Ai caraji mësacuare.

3 Ru'ru, Riusuni te'e ruiñe yëjën ba'ijë'ën. Riusubi baguëni te'e ruiñe yëjën ba'icuani ëñaguë, baguë bainreba ba'iyete bojoi.

4 Yureca, huacha riusuñana insisi aonre yë'ëni senni achayë mësacua. Ja'nca senni achajënnä, Huacha riusu yua riusu beoji cajën, Mai Ëjaguë yua gaña Riusu'bi ba'iji cajën, te'e ruiñe cayë mësacua.

5 Ro ñen yija ba'iyete ye'yesi'cuabi guënamë re'oto, yija re'oto, si'aruanna ñajën, ai ba'i jubë riusu hua'na ba'iyet ro ro'tajën cayë.

6 Ja'nca cacuata'an, maibi mai gañaguë Riusure ro'tajën, Taita baguëni cayë. Si'a ñen re'oto ba'iyete re'huaye guansesi'quëbi maini baji. Mai Ëjaguë Jesucristo'ga si'a ñen re'oto ba'iyete re'huani jo'casi'quëbi maire tëani mame re'huani baji. Yequë tëani baye poreguëte cu'eto, gare beoji. Ja'anre te'e ruiñe masiyë mai.

7 Ja'nca masijënnä, yequëcua, huacha riusuñare ye'yejën ba'isi'cuabi mai masiye'ru ta'yejeiye masima'iñë. Cristo bainre re'huasi'cua ba'icuata'an, huacha riusuna insisi aonre ñani, Aintoca gu'aji, cajën ba'iyë. Ja'nca ba'icuabi mësacua aiñete ñani, güina'ru anni, ja'nrebi, Gu'aye yo'ohuë yë'ë cajën, Cristo coñe'ru ta'yejeiye masimajën, recoyo gu'ajeiyë.

8 Maibi ja'an aonre aintoca, Riusubi maini quë're re'oye ñama'iji. Ainma'itoca, maini güina'ru ñajë. Mai aon aiñebi Riusuni bojo güesema'iñë.

9 Ja'nca sëani, mësacua si'a aon aiñe porecuabi ro mësacua yëye'ru ñajën ainjën ba'ijë'ën. Cristo bain ta'yejeiye masima'icuabi mësacua aonre aiñete ñani, yequëre Cristoni ro'taye jo'cani gu'ajeima'iñë.

10 Mësacua yua Cristo bain ta'yejeiye masicuabi huacha riusu huë'ena cacani, ba aon huacha riusuna insini jo'case'ere ainguëna, yequëbi mësacua aiñete ñatoca, baguë yequëre, Yë'ë'ga ja'an hua'ire anza cama'iguë.

11 Ja'nca ainguëbi Cristoni ta'yejeiye

ye'yema'isi'quë ba'itoca, yequérë Cristoni recoyo ro'taye jo'cani senjoma'iguë. Ja'nca senjotoca, mësacua Cristo te'e bainguëni ro gu'ajei güeseyë. Cristobi baguë ro'ina junni tonguëna,

¹² mësacuabi ro yo'ojet, ro mësacua yëye se'gare'ru aon ainjën, mësacua te'e bainni huacha ro'ta güesejën, ai gu'aye yo'oyë. Cristoni ta'yejeiye masima'icuabi ja'nca Cristoni recoyo ro'taye jo'cani senjotoca, mësacuabi Cristoni ai gu'aye yo'oyë.

¹³ Bainbi ja'nca jo'cani senjoni gu'ajeitoca, ja'an aon huacha riusuñana insini jo'case'ere gare se'e aiñe beoye bañuni. Yë'ë te'e bain, Cristo bainbi yë'ë aon, huacha aonre ainguëna, ñani, Cristoni recoyo ro'taye jo'cani senjotoca, ja'an aonre gare se'e ainma'ija'guë'ë yë'ë.

9

Los derechos de un apóstol

¹ Yureca, yë'ë yëye'ru yo'oye poreguëna, yequécuabi yë'ë ba'iyete gu'aye cajën ba'iyë. Cristobi yë'ëre cuencueni raomaji'i cacuata'an, mësacuabi yë'ë cuencueni raose'ere masiyë. Mai Ëjaguë Jesucristoni ñasi'quë sëani, baguë cuencueni raose'ere te'e ruiñereba masiyë yë'ë. Ja'nca yë'ëre cuencueni raoguëna, mësacuani Cristo cocarebare quëani achoguë, jo'caye beoye mësacuani yo'o conguëna, mësacuabi Cristoni si'a recoyo ro'tajën, Cristo bainre re'huasi'cua baë'ë.

² Yequécuabi cajën, Cristobi yë'ëre cuencueni raomaji'i cacuata'an, mësacuabi yë'ëre cuencueni raose'ere te'e ruiñe masijën, yë'ëni re'oye ñajën

ba'iyë. Mësacua yua Cristo bainre re'huasi'cua ba'ijënnä, yequëcuabi ëñani, yë'ëre cuencueni raose'ere masiye poreyë.

³ Yë'ë cuencueni raose'ere ro'tama'icua, ja'ancuabi gu'aye senni achajënnä, ñen cocare sehuoyë yë'ë.

⁴ Cristo bain cuencueni raosi'cuabi Cristo bain jubëanna sani, bacua aon, bacua gono, ja'anre señe poreyë yëquëna.

⁵ Yëquëna yua Cristo baingo, rënjo hua'goni batoca, bagore'ga sani, bago aonre güina'ru señe poreyë yëquëna. Yequë Cristo bain cuencueni raosi'cuabi ja'nca yo'oyë. Mai Ëjaguë Jesucristo yo'jecua, Pedro hue'eguë, bacua'ga ja'nca yo'oyë.

⁶ Cristo bain jubëanna ganijani, Riusu cocare bacuani ye'yojën, bacua aonre ainjënnä, mësacua yua yë'ë, yë'ë bainguë Bernabé, ¿yëquënatate ro'tajën, yëquëna se'gana aonre ro insiye beoye ro'taye? ¿Bacua yua yo'o yo'ojën, bacua curibi aon ro'ija'bë, yëquënatate cama'iñë? Bañë. Yëquënabi yëtoca, Cristo bain aonre ro coni aiñë poreyë.

⁷ Ñen cocare'ga ro'tani ye'yejë'ën: Soldado hua'nabi servicio prestajën, bacua aonre gare ro'ima'iñë. Zio ejacuabi aonre tanjën, ba aon tëase'ere aiñë yëto, ¿jarocuabi ënseye'ne? Yequëcuabi jo'ya hua'nare cuirajën, ba ojere uncuye yëto, ¿jarocuabi ënseye'ne? Yëquëna'ga mësacuani Riusu cocare quëani achojën ye'yojën ba'icuabi mësacua aon cuirayete ro coye poreyë.

⁸ Ro ñen yija ba'iyete ye'yesi'cua ro'taye'ru gare ro'tani cama'iñë yë'ë. Riusu cocare ëñato, yë'ë case'e'ru güina'ru cani jo'case'e ba'iji.

⁹ Moisés coca toyani jo'case'ere achani

ye'yejë'ën: “Toro hua'guëni aon yo'ore yo'o güesejën, baguë yi'obote gueonma'ijë'ën. Ja'an aonre ainja'guë” toyani jo'case'e ba'iji. Riusubi ja'an cocare cani jo'caguë, toro hua'na se'gare oiyé ro'tamaji'i.

10 Cristo bain cuencueni raosi'cuare oiyé ro'taguë, yëquénani cuiraye, ja'anre ro'taguë, ja'an cocare cani jo'cabi Riusu. Aito. Riusubi zio yo'ocua, aon tëaja'cua, ja'ancuare ëñaguë, aon tëaja'yete ainjën bojojë'ën, cani jo'cabi. Ja'nca cani jo'caguëbi güina'ru baguëre yo'o concua cuencuesi'cuare ëñaguë, Yë'ë cocareba quëani achocua, yë'ë bain ba'ije yihuojën cacua, ja'ancua'ga bacua aon, bacua bonse, ba bainna coni bajë'ën cani jo'cabi Riusu.

11 Yéquëna'ga mësacuana ti'anni, Riusu cocarebare mësacuani quëani achojën, Riusure yo'o conjën baë'ë. Ja'nca ba'icuabi yëquëna bonse, ja'anre mësacuani sentoca, mësacua yua bojo recoyo re'huani, yëquénani cuirani conjën, Ta'yejeiye ro'ima'iji maire cajën, ya'jaye beoye cuirani conjën ba'ire'ahuë mësacua.

12 Yequëcuabi mësacuana sani, ja'an insiyete sentoca, yëquëna'ga quë're ta'yejeiye mësacuana señe poreyë.

Ja'nca porecuata'an, ja'an bonse carayete bainni gare senma'isi'cua baë'ë yëquëna. Riusu cocarebare quëani achojën ganijën, Cristo bainre re'huayete quëñëni senjoma'iñë cajën, yëquëna carayete ba bainni gare senma'isi'cua baë'ë.

13 Riusu uja huë'e yo'o concua ba'iyere'ga ro'tani ye'yejë'ën. Ja'an huë'e yo'o ma'carëanre yo'o conjën, Riusuna insisi aonre coni aiñë. Misabëre

cuiracua'ga Riusuna insisi aonre coni aiñë.

14 Ja'nca coni ainjënnä, mai Ëjaguëbi baguë coca quëani achocuare ëñani, ba coca achani bojocuabi bacua bonse carayete bacuana insini cuiraja'bë, guanseguë cabi.

15 Ja'nca guanseguë caguëna, yë'ë yua yë'ë aon, yë'ë bonse, ja'anre carato'ga, Cristo bainni gare señe beoye ba'iyë. Ën cocare toyani mësacuana saoguë, ja'an bonsere gare señe beoye toyayë yë'ë. Yë'ë se'gabi yë'ë aon ro'iyete cani achoguëna, yequëcuabi yë'ëre gu'aye caye porema'iñë. Mësacuani aon señe, bonse señe, ja'anre señe gare yëma'iguë'ë yë'ë. Aon gu'ana ju'iñëa coca achani bojocuabi bacua bonse carayete bacuana insini cuiraja'bë, guanseguë cabi, ru'ru.

16 Riusu cocarebare quëani achoguëbi “Ai re'oye yo'ohuë yë'ë” catoca, ro care'ahuë yë'ë. Riusubi yë'ëre cuencueni raoguëna, ja'nca quëani achoye bayë yë'ë. Baguë cocarebare quëani achoma'itoca, yë'ëre ai gu'aye cani jo'case'e ba'ire'abi.

17 Ja'an cocarebare quëani achojaijë'en caguëna, yë'ë yua Jaë'ë. Bojoguë yo'oza sehuotoca, Riusubi baguë bayete caraye beoye yë'ëna insija'guë'bi. Ja'nca bojoguë sehuoma'itoca, Riusu guansese'ere jo'caye beoye yo'oye bayë yë'ë.

18 Yureca, Riusu insija'yete cato, ñaca ba'iji. Riusu cocarebare quëani achoguë, mësacua ro'iyete gare señe beoye ba'iyë yë'ë. Yë'ë bonse carayete mësacuani señe poreguë, yë'ë se'gabi ro'iguë, Riusu cocarebare mësacuani quëani achoguë bojoyë yë'ë.

19 Ja'nca senma'iguëbi Riusu cocarebare bain

ro'ire quëani achoma'iñë. Si'a bainni te'e ruiñe yo'o coñe poreyë. Quë'rë jai jubë bainbi Riusu bainre re'huasi'cua ba'ija'bë caguë, si'a bainni ja'nca coñë yë'ë.

20 Judío bain jobona sani, judío bain yo'ojën ba'iyé'ru te'e yo'oguë ba'iyë yë'ë. Riusu bainreba re'huasi'cua ba'ija'bë caguë, ja'nca yo'oguë ba'iyë yë'ë. Bacua ira coca guansení jo'case'ere ëñaguë, bacua yo'ojën ba'iyé'ru te'e yo'oguë ba'iyë yë'ë. Bacua ira coca guansení jo'case'e'ru Riusuni sehuoma'iguëbi bacuani ëñaguë, Riusu bainrebare re'huasi'cua ba'ija'bë caguë, bacua ira coca guansení jo'case'e'ru bacuani te'e oiguë coñë yë'ë.

21 Judío bain jubë ba'ima'icua, ira coca guansení jo'case'e beocuana sani, Jesucristo yo'o conguëbi Riusu yéyete cu'eguë, ba bain yo'ojën ba'iyé'ru te'e yo'oguë ba'iyë yë'ë. Ira coca guansení jo'case'e'ru tin yo'ocuabi Riusu bainrebare re'huasi'cua ba'ija'bë caguë, bacua yo'ojën ba'iyé'ru bacuani te'e oiguë coñë yë'ë.

22 Cristo bain Cristoni ta'yejeiye ye'yema'icua, bacua naconi ba'itoca, bacua ba'iyete ëñaguë, bacuani oiguë coñë yë'ë. Cristoni quë'rë ta'yejeiye ye'jeni, quë'rë jëja ba recoñoa re'huani ba'ija'bë caguë, bacuani oiguë, bacuani bojora'rë yihuoguë coñë yë'ë. Yë'ë porese'e'ru yo'oguë, si'a bainni oiguë, bacuana sani, Cristo bain ruiñe coñë yë'ë. Ja'nca yo'oguë, Riusubi ta'yejeiye conguëna, yequëcuabi Riusu bainre re'huasi'cua ba'iyë.

23 Ja'nca re'huasi'cua ba'ijënnä, yë'ë yua ai boguëbi Riusu cocarebare quë'rë ta'yejeiye quëani achoguë ba'iyë yë'ë.

24 Mësacua'ga Cristoni quë'rë ta'yejeiye ye'yejën,

baguëni quë'rë ta'yejeiye yo'o conjën ba'ijë'ën. Carrera huë'huëcua si'a jëja huë'huëye'ru Cristoni ye'yejën, baguëni conjën ba'ijë'ën. Ai jai jubëbi huë'huëjën ba'ijënnna, te'eguë se'gabi ba premiote coji. Mësacua'ga Riusu insija'yete coza cajën, si'a jëja Cristoni ye'yejën, baguëni conjën ba'ijë'ën.

25 Ba carrera huë'huëcuabi ba premiote coza cajën, bacua porese'e'ru si'a jëja yo'ojën, ba carrrera huë'huëyete te'e ruiñereba ye'yejë. Ja'nca ye'yeceuabi ba premiote coto, premio yua sunqui ja'obi re'huase'e ba'iguë, rëño ñëserë se'ga ba'ini, ja'nërëbi ro huenni si'aji. Riusu premio insija'ye yua gare carajeiye beoye ba'iguëna, maibi bojojën coyë.

26-27 Yë'ë'ga Riusu premio insija'yete coni baza caguë, ro yë'ë gu'a ga'nihuë ëase'ere gare jo'cani senjoñe ro'tayë yë'ë. Riusu yëye se'gare yo'oye ro'tayë yë'ë. Ja'nca sëani, Cristo ba'iyete ta'yejeiyereba ye'yeje ro'tayë. Si'a jëja yo'o yo'oguë, Cristo yo'ore quë'rë ta'yejeiyereba coñe yëyë yë'ë. Ro yo'oye beoye ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi Riusu cocarebare bainni quëani achoguë, huacha yo'oma'iñë caguë, quëani achoyë. Huacha yo'otoca, Riusu ba'i jobo insija'yete yequérë coma'iñë yë'ë.

10

Consejos contra la idolatría

1 Mësacua'ga huacha yo'oma'ijë'ën caguë, ira Israel bain ba'isi'cua ganijën ba'ise'ere ro'tani ye'yejë'ën. Si'a jubëbi Riusu ba'i picobëte ñajën

be'tejënnna, Riusubi Ma Ziayate tēhuoni bacuare je'eñe sani, bacuani baguëña.

² Riusu bainguë cuencuesi'quë Moisés hue'eguëbi guanseguëna, si'a jubë bainbi ba picobête, ba ziayate ba'ijën, bacua ëjaguë Moisés guanseye'ru te'e yo'oñu cajën, ba beo re'otobi te'e ganijën sateña.

³ Ja'nca sani, Riusubi ta'yejeiye yo'oguëna, Riusu aon insini jo'case'ere te'e ainjën bateña.

⁴ Riusu oco insini jo'case'ere'ga te'e uncujën bateña. Riusubi ta'yejeiye yo'oni, gata peñababi ziaya etoguëna, si'a jubëbi bain huajë ocore uncujën bateña. Ba gata peñabare cato, mai ta'yejeiye Ëjaguë Jesucristo ba'iyete ro'tayë mai. Israel bain naconi te'e saiguëbi bain recoyo huajëyete cacuani masi güeseguë baquéña.

⁵ Ja'nca ganijën ba'icuata'an, bacua jubë ba'icua, ai jai jubëbi cue'yoni gu'aye yo'ojënnna, Riusubi bënni, bacuani huani senjoni, bacua ga'nihuëanre beo re'otona ro jo'caguëña.

⁶ Ja'nca bënni senjoguë, Si'a bain raija'cuabi ye'yejë'en caguë, gu'aye yo'oyete yëye beoye ba'ijë'en, maina cani jo'cabi Riusu.

⁷ Bacua yua huacha riusuña cu'ecua ba'ijënnna, mësacua güina'ru yo'oye beoye ba'ijë'en. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani, bacua huacha riusu yëjën ba'ise'ere masijë'en: "Riusu bainbi fiestare yo'ojën, aonre ainjën, jo'chare uncujën, pairajën, bacua huacha riusuni gue güihuara bojohuë" toyani jo'case'e ba'iji.

⁸ Bacuabi romini ro yahue bani a'ta yo'ojënnna, ja'anre'ga ro'tani, bacua yo'ose'e'ru mësacua

yo'oma'ijë'ën. Ja'nca gu'aye yo'ojën, veintitres mil ba'icuabi ja'ansi umuguse rau není te'e junni huesëreña.

⁹ Bacua jubë ba'icua yequëcua'ga Riusu bëiñete ro ro'tamajën, Riusu cuirayete ro ejoni jëhuahuë yë'ë cajëenna, aña hua'nabi si'a jubëni cuncujën rateña. Cuncujëenna, junni huesëreña. Ja'nca sëani, mësacua'ga Riusu ba'iyete gu'aye ro'taye beoye ba'ijë'ën.

¹⁰ Bacua jubë ba'icua yequëcua'ga bacua ëja bainre bëiñe cajëenna, Riusubi baguë anje, bain huani senjoguë, ja'an hue'eguëte raoguëna, bacuabi te'e junni huesëreña. Mësacua'ga mësacua ëja bainre bëiñe caye beoye ba'ijë'ën.

¹¹ Ja'nca gu'aye yo'ojëenna, Riusubi baguë bënni senjoñete masi güesebi. Ja'nca masi güeseguëbi bacua ba'ise'ere toyani jo'caguëna, maibi ëñani ye'yeye poreyë. Riusu ëñaja'rënbi yurera ti'anja'ñeta'an ba'iguëna, maibi bacua yo'ojën ba'ise'e'ru yo'oye beoye bañuni cajën,

¹² mësacua ba'iyete ëñajëñ ro'tajëñ, coque güesema'ijë'ën. "Gu'aye yo'oma'iguë'ë yë'ë" cajën ba'itoca, Riusubi yequërë mësacua gu'a juchare mësacuani ëñoni, mësacuani si'nseni senjomä'iguë.

¹³ Mësacuabi gue gu'a ëase'ere yo'oye yëmajëñ, "Ai jëjaji. Jo'caye porema'iñë" cajën ba'itoca, Riusu coñete senjë'ën. Riusu cani jo'case'e'ru mësacuare te'e ruiñe conji. Bainre re'huani jo'casí'qué sëani, bain gu'a ëayete jo'caye porema'iñete masiji. Mësacua poreye'ru quë'rë ai yo'o güesema'iji. Quë'rë jëja recoyo bajë'ën caguë, gu'aye yo'oma'iñë porecuare mësacuare re'huani, mësacua jëayete ëñoji.

14 Yureca, yë'ë bain sanhuë, yë'ë yua mësacuani ja'nca yihuoguëna, huacha riusuñani gare yëye beoye ba'ijë'ën. Huacha riusuñani fiestate yo'ojënnä, mësacua gare coñe beoye ba'ijë'ën.

15 Mësacua yua re'oye ro'taye masicua ba'ijën, yë'ë yihuo cocare achani, re'oye yo'oyete masini, mësacua yo'ojën ba'ijë'ën.

16 Maibi Cristo junni tonse'ere ro'tajëن, jubë ñë'cani, ba bisi ëye jo'chare te'e uncujëن, Riusuni surupa te'e cajëن ba'iyë. Ja'nca te'e ba'ijën, Cristo zie jañuni tonse'ere te'e ro'tajëن, Cristo bain gu'a jucha senjosi'cuabi baguëni te'e ro'tajëن, sa'ñeña bojojëن ba'iyë. Mësacua yua ja'anre te'e ruiñe masiyë. Ba jo'jo aonbëre'ga sa'ñeña huo'huejëن, te'e ainjëن, Cristo junni tonni go'ya raise'ere te'e ro'tajëن, Cristo naconi te'e jubë ba'iyë cajëن, sa'ñeña te'e bojojëن ba'iyë mai.

17 Te'e jo'jo aonbë ba'iguëna, mai hua'na'ga ai ba'i jubë bain ba'icuabi Cristo naconi te'e jubë ñë'casi'cua ba'ijën, te'e jo'jo aonbëte ainjëن, sa'ñeña te'e bojojëن ba'iyë mai.

18 Israel bain jubë ba'iyere'ga ro'tani, bacua sa'ñeña te'e ba'iyete masijë'ën. Riusuni bojoñu cajëن, bacua aonre misabëna sani, Riusuna insini, ja'nrëbi sa'ñeña te'e ainjëن bojoyë.

19 Yureca, ja'nca yihuoguëbi huacha riusuña, huacha riusuñana aon insise'e, ¿ja'anre ai ta'yejeiye ro'tajë'ën caguë?

20 Bañë. Ëñe se'gare cayë yë'ë. Riusuni ro'tama'icuabi bacua aonre sani, Mai riusuna insini bojoñu cajëن, ro ro'tajëن yo'oyë. Huati hua'i se'gana bojojëن yo'oyë bacua. Ja'nca yo'ojënnä, mësacua yua huati hua'i naconi te'e bojoye beoye

ba'ijë'ën.

²¹ Huati hua'i naconi te'e bojojëن, bacua gonore uncutoca, mai Ëjaguë bainna ñë'cani ba ëye gonore uncuni, mai Ëjaguë jubë naconi te'e bojoye gare porema'iñë mësacua. Huati hua'i bain naconi bacua aonre anni te'e bojotoca, mai Ëjaguë bain jubë naconi ñë'cani ba jo'jo aonbëte anni, bacua naconi te'e bojoye gare porema'iñë mësacua. Mësacua yua Cristo bain ba'itoca, huati hua'ini recoyo ro'taye gare porema'iñë.

²² Ja'nca yo'otoca, Riusubi ai ba'iyé ai bëinji. Ja'nca bëinguëna, maibi jéaye gare porema'iñë. Riusubi ta'yejeiye ba'iguëna, jéja beoyë mai.

La libertad y el amor cristiano

²³ Cristo bainbi cajën, Riusubi ènsema'itoca, yë'ë yëye'ru yo'oye poreyë yë'ë cacuata'an, yequë yo'ore yo'ojet, bainni conma'iñë. Yequë yo'o yo'ojet, bainbi quë'rë jéja ba recoyo re'huama'iñë.

²⁴ Ja'nca sëani, mësacua Cristo bainbi yo'o yo'ojet, ro mësacua yëye se'gare ro'tama'ijë'ën. Yequë bainni conjën, re'oye yo'ojet ba'ijë'ën.

²⁵ Mësacuabi aonre ain bi'rajën, si'a hua'i bendiese'ere ainjën, gare gu'aye ro'taye beoye ba'ijë'ën. Mësacua aon insisicuani huacha hua'i ba'iyete senni achama'ijë'ën.

²⁶ Riusu coca cani jo'case'ere ro'tani masijë'ën: "Si'a ën yija re'oto, si'a ën yija ba'iyé yua mai Ëjaguë Riusu re'huani jo'case'e'ë" ja'anre ro'tani masijë'ën.

²⁷ Yureca, Cristoni recoyo ro'tama'iguëbi mësacuani aon aiñe choiguëna, mësacuabi saiye

yëtoca, baguë aon aonse'e si'aye anni bojojë'ën. Huacha hua'i ba'iyete gare senni achaye beoye ainjë'ën. Senni achatoca, huacha hua'i ba'ise'ebi recoyo gu'a huanoji.

²⁸ Ja'nca ain bi'raguëna, yequëbi cato, "Huacha riusuna insisi hua'i'ë" quëatoca, ba hua'ire ainma'ijë'ën. Ba coca quëasi'quëni oiyé bani, baguë recoyo huanoñete ëñajën ba'ijën,

²⁹ baguëni gu'aye yo'oma'ijë'ën.

Mësacua jubë ba'icua yequëcuabi ja'an hua'ire aiñe yëjën, baru bain recoyo gu'a huanoñete ro'tama'ijën, "Yë'ë yua Cristo bainguë sëani, yequëbi yë'ë hua'i aiñete bëiñe catoca, gu'aji" ja'anre ro'taye beoye ba'ijë'ën.

³⁰ Yequëcuabi cajën, "Riusuni Surupa cani, ja'nrebi ba hua'ire ainguë, gu'aye yo'oma'inë yë'ë. Ja'nca sëani, yë'ëre bëiñe cacuabi ro gu'aye cayë" ja'anre ro'taye beoye ba'ijë'ën.

³¹ Mësacuabi aon ainjën, gonore uncujën, si'a mësacua yo'o yo'ojën ba'ije caguë, Riusu ta'yejeiye ba'ije se'gare bainni masi güesejën, mësacua yo'o yo'ojën ba'ijë'ën.

³² Judío bain, tin bain, ja'ancuabi mësacua yo'o yo'ojën ba'iyete ëñani, Cristona zi'iñe yëma'itoca, ai gu'aji. Cristo bain'ga mësacua yo'o yo'ojën ba'iyete ëñani, Cristona zi'iñe jo'cani senjotoca, ai gu'aji.

³³ Si'a bainbi Cristona zi'inni ba'ija'bë cajën, ro mësacua yëye'ru yo'oye ro'taye beoye ba'ijë'ën. Yequëcua recoyo huanoñete ro'tajën, mësacua yo'o yo'ojën, bain recoyo re'o huanoñe conjën ba'ijë'ën. Yë'ë yo'o yo'oguë ba'ije'ru yo'o yo'ojën ba'ijë'ën.

11

1 Yë'ë yua Cristo ba'iye'ru ba'iye yëguëna, mësacua'ga güina'ru baguë ba'iyete yëjën ba'ijë'ën.

Las mujeres en el culto

2 Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuabi yë'ë ba'iyete ro'tajën, yë'ë coca cani jo'case'e'ru te'e ruiñe yo'ojëenna, mësacuabi ai re'oye yo'ohuë, cayë yë'ë.

3 Ëñe se'gare mësacuani ro'ta güeseye bayë. Si'a ëmëcuabi Cristoni ëñajën, Ëjaguë, baguëni caye bayë. Romicua'ga bacua ënjë sanhuëni ëñajën, Ëjaguë, bacuani caye bayë. Taita Riusu'ga Cristo Ëjaguë'bi ba'iji. Ja'anre ro'tani, te'e ruiñe masijë'ën.

4 Ja'nca ba'iguëna, romicua se'gabi bacua sinjobëte canbi ta'piye bayë. Ëmëcuaca bañë. Ëmëcuabi Riusuni ujato, Riusu cocare masini quëani achoto, bacua sinjobëte ta'piye beoye ba'ijë'ën. Ëmëguëbi ta'pitoca, gu'aye yo'oji. Baguë rënjoni re'oye guansema'iñë ëñoji.

5 Romicua'ga Riusuni ujato, Riusu cocare masini quëani achoto, bacua sinjobëte canbi ta'pijë'ën. Romigobi ta'pima'itoca, gu'aye yo'ogo. Bago ënjë ëjaguë ba'iyete güeye ëñogo. Ja'nca yo'otoca, bago ënjëni re'oye seuoma'igo sëani, bago raña gare beañe tëasi'co'ru ba'ija'co.

6 Ja'nca tëasi'co'ru ba'itoca, ai gu'aye ëñogo. Gu'aye ëñogota'an, bago sinjobëte ta'piye yëma'itoca, bago rañare beañe tëani si'ajë'ën. Ja'nca sëani, bago sinjobëte canbi ta'pija'go.

7 Ëmëcuabi Riusu ta'yejeiye ba'iye'ru re'huasi'cua ba'ijëen, bacua sinjobëte gare ta'piye

beoye ba'iyë. Romicuaca bacua ënjë ta'yejeiye ba'iyete ëñocua ba'ijën, bacua sinjobëte canbi ta'pini ba'iyë.

8 Ëñere'ga ro'tajë'ën. Riusubi bainre re'huani jo'ca bi'raguë, ëmëguëte quë'rë ta'yejeiguëte re'huani, ja'nreibi romigote re'huaguë, ëmëguë coriyobi re'huabi.

9 Ëmëguëbi guanseguëna, romigobi achani baguëni conni ba'ija'go cani jo'cabi Riusu. Romigote quë'rë ta'yejeigote re'huamaji'i Riusu.

10 Ja'nca re'huasi'cobi Riusuni ujato, Riusu cocare masini quëani achoto, bago sinjobëte canbi ta'pini, bago ënjë ta'yejeiye ba'iyete ëñoñe ba'igo. Ba'igona, Riusu anje sanhuëbi ëñani, bago re'oye yo'oyete masiyë.

11-12 Ja'nca ba'iguëta'an, ëñere'ga ro'tani masijë'ën. Ëmëcuabi romicuani gu'aye ëñañe beoye ba'ijë'ën. Romigo yua ëmëguë coriyo re'huasi'cobi ëmëguëni re'oye sehuoye ba'igota'an, bago'ga ëmëguëni të'ya raigo ba'igo. Riusubi re'huani jo'caguëna, ëmëcua, romicua, bacuabi te'e ba'ijën, mai Ëjaguë Cristoni te'e conjën ba'iyë.

13 Yureca, mësacua se'gabi masini, Riusu yëye'ru yo'ojë'ën. Romigobi Riusuni ujato, ¿bago sinjobëte ta'pima'itoca, gu'aye ba'igo?

14 Riusu re'huani jo'case'ere ëñani masijë'ën. Ëmëguëbi zoa rañabate setoca, baguë ta'yejeiye beoyete ëñoguë, gu'aye yo'oji.

15 Romigoca zoa rañabate setoca, bago ënjë ta'yejeiyete ëñogo, ai re'oye yo'ogo bojogo. Bago zoa rañaba yua sinjo ta'pi can'ru ba'iji.

16 Mësacua jubë ba'icua, yequëcuabi yë'ë yure

case'e'ru yo'oye yëma'itoca, ñere achani masijë'ën: Cristo bain jubë ba'icuabi tin yo'otoca, yë'ëbi bacuani ñama'iguë ba'iyë. Cristo bain jubëan si'aruan ba'icuabi güina'ru cayë.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷ Yureca, mësacuabi jubë ñë'cajën, re'oye yo'oma'iñë. Gu'aye se'ga ba'iji mësacuare, cayë yë'ë.

¹⁸ Yequëcuabi quëajënnä, mësacuabi jubë ñë'cajën, Cristoni bojojën ro'tayete ñoñu cajën, ro bëin cocare sa'ñeña cayë. Ja'nca quëajënnä, choa ma'carë te'e ruiñe cayë, ro'tayë yë'ë.

¹⁹ ¿Cristoni te'e ruiñe ro'tacuabi quë'rë ta'yejeiye ba'iñu cajën, sa'ñeña bëiñe ro'taye mësacua? Ja'nca ro'tatoca, gu'aye ba'iji mësacuare.

²⁰ Ja'nca bëiñe cajën, mai Ëjaguëni ro'tajën, Ba aonre aiñu cajën ñë'cajën, mësacua yua mai Ëjaguëni gare ro'tamajën ba'iyë.

²¹ Mësacua jubë ba'icua, yequëcuabi a'ta aonre inni aiñë. Ja'nca aincuabi yequëcua ainja'cuare ro'tama'ijënnä, yequëcuabi aonre comajën, ro aon gu'a hua'na ba'iyë. Yequëcua'ga a'ta jo'chare uncuni güebeyë.

²² Ja'nca yo'ojeten, ai gu'aye yo'oyë mësacua. Cristo bain jubëte ro gu'aye ro'tajën, aon beocuani ro sa'nti güesejën, ro mësacua huanoñe se'gare ro'tajën, Cristo aonre gu'aye aiñë. Mësacua huëñare ba'ijën, mësacua aonre anni, mësacua gonore uncuni, ja'nrëbi Cristo bain ba'iruna ñë'cani, bacua naconi Cristo aonre te'e ainjë'ën. Mësacuabi ja'nca gu'aye yo'ojeten, mësacuani ai bëinguë cayë yë'ë.

La Cena del Señor

²³ Yureca, mai Ëjaguëbi yë'ëni quëaguëna, yë'ë'ga güina'ru mësacuani quëani achohuë. Mai Ëjaguë Jesùs insini senjorën ti'anguëna, ja'an ñami baguë yua baguë bainre ñë'coni, baguë aonre huo'huebi.

²⁴ Ba jo'jo aonbête jë'yeni, baguë bainni cabi: "Mësacua coni ainjë'ën. Yë'ë ga'nihuë'ë. Junni tonguëna, mësacua jucha senjose'e'ë. Yë'ëre ro'tajën, jo'caye beoye güina'ru ainjën ba'ijë'ën" cabi.

²⁵ Ja'nrebi, bacua aonre anni tëjini, Jesùs yua ba uncu ro'rohuëte inni, güina'ru yo'obi. Ja'nca yo'oni, baguë bainni cabi: "Mësacua coni uncujë'ën. Yë'ë zie meoni tonse'e'ë. Bainni mame cocare jia'noni jo'caza caguë, bain jucha zemosi'cuare tëani re'huani bayë yë'ë. Mësacua yua yë'ëre ro'tajën, jo'caye beoye güina'ru uncujën ba'ijë'ën" cabi Jesucristo.

²⁶ Ja'nca cani jo'caguëna, mësacua yua sa'ñeña te'e ba'ijën, ba aonre güina'ru ainjën, ba gonore güina'ru uncujën ba'ijë'ën. Mai Ëjaguë in rairën ti'añe teca ja'nca yo'ojën, mai Ëjaguë junni tonse'ere si'a bainni masi güesejën ba'ijë'ën.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

²⁷ Mai Ëjaguëbi ja'nca cani jo'caguëna, baguë aon, baguë gono, ja'anre gu'aye ro'taye beoye ainjën ba'ijë'ën. Gu'aye aintoca, mai Ëjaguë junni tonse'e, baguë ga'nihuë, baguë zie, ja'anre'ga gu'aye ro'tayë. Gu'aye ro'tajënnna, Riusubi bënni senjoja'guë'bi.

²⁸ Ja'nca sëani, mësacuabi Cristo bain naconi baguë aonre te'e aiñe ro'tato, ru'ru mësacua ba'iyé,

mësacua recoyo ro'taye si'ayete ro'tani, si'si beoye banica, Cristo aonre te'e ainjën, Cristo gonore te'e uncujën, baguëni te'e bojojën ba'ijë'ën.

²⁹ Si'si banica, Cristo bain naconi anni uncuma'ijë'ën. Ja'nca aintoca, Riusubi baguë bëiñete ëñoja'guë'bi.

³⁰ Ja'nca ëñoja'guëbi mësacua jubë ba'icua yequëcuana pa'npo raure yuara jo'cabi. Yequëcuani bëinguë yo'oguëna, yua junni huesëhuë.

³¹ Ja'nca sëani, mai ba'iyé, mai recoyo ro'taye si'ayete ro'tani, si'si ba'iyete te'e ruiñe masiñu. Ja'nca masitoca, mai Ëjaguë aonre te'e ainjën baguëni bojoyë. Maini bëinma'iji.

³² Maibi te'e ruiñe ro'tama'itoca, mai Ëjaguëbi mai ba'iyete ëñani, Yë'ë ba'iyé'ru te'e ba'ijë'ën caguë, maini si'nseji. Si'nsema'itoca, maibi ye'yema'ijëñ, gu'a bain naconi bënni senjos'i'cua ba'ija'cua'ë.

³³ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuabi Cristo aonre ainjën ñë'cato, si'a jubëbi ñë'caye tëca ëjojën, si'a jubëbi te'e ainjë'ën.

³⁴ Aon gu'aye beoye ba'iñu cajën, mësacua huë'ëñana ru'ru guëta aonre ainjë'ën. Ro guëta aonre ro'tacuabi ñë'ca raitoca, ro si'si ro'tajënnä, Riusu si'nseye se'ga ba'iji mësacuare. Yureca, mësacua yeque cocare senjënnä, yë'ëbi mësacuana ti'anni, yihuo cocare caja'guë'ë.

12

Los dones espirituales

¹ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani coca quëaguëna, achajë'ën. Riusu Espíritubi ta'yejeiye

conguëna, Cristo bainbi tin yo'o conjën, ta'yejeiye yo'oye poreyë.

2 Mësacua ja'anrë ba'ise'e, gu'a bain ba'ijën ba'ise'ere ro'tajë'ën. Ja'nca ba'ijën, zupai huatibi coqueguë ñoguëna, ro huacha riusuña bainre coñe porema'i riusuña, ja'an riusuñana ro mësacua yëse'e'ru cu'e ganojën ba'nhuë.

3 Ja'an ba'ise'ere ro'tani, ën coca yihuoguëna, mësacua achani masijë'ën. Riusu Espíritu bacuabi coca cajën, "Jesusbi gu'aguë'bi" gare caye beoye ba'iyë. Riusu Espíritu beocua'ga coca cajën, "Jesusbi yë'ë ta'yejeiye Ëjaguë'bi ba'iji" ja'anre caye gare porema'iñë.

4 Yureca, Riusu Espíritubi ta'yejeiye conguë, Cristo bain jubë ba'icua, ga bainguë yua tin yo'o coñe porecuare re'huani jo'caji. Si'a bainbi tin yo'o coñe porejënnä, Espíritu se'gabi si'acuani ja'nca re'huani jo'caji.

5 Ja'nca re'huani jo'caguëna, si'a bainbi Espíritu re'huase'e'ru sa'ñeña tin conjën ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, si'acuabi gaña Ëjaguëni yo'o coñë.

6 Si'a bainbi mai Ëjaguë yo'ore ta'yejeiye yo'ojën, tin conjënnä, mai Ëjaguë se'gabi mai si'acuani yo'o yo'o güeseqüë.

7 Ja'nca yo'o güeseguë, Yë'ë bainreba ba'i jubëbi quë'rë jëja recoyo re'huani, quë'rë re'ojeija'bë caguë, si'acuana baguë Espíritute insini, ga bainguë yo'o coñe poreguëte re'huaji.

8 Espíritubi ta'yejeiye conguëna, yequëbi Riusu yahue masiyete masini, bainni quëani achoye poreji. Espíritubi güina'ru conguëna, yequëbi Riusu

ta'yejeiye ba'iyete masini, bainni quëani achoye poreji.

⁹ Ja'an Espíritubi güina'ru conguëna, yequëbi Riusu yo'oye poreyete te'e ruiñereba si'a recoyo ro'taye poreji. Yequëbi bain raure huachoye poreji.

¹⁰ Yequëbi Riusu ta'yejeiye yo'o yo'oye poreji. Yequëbi Riusu cocare masiye quëaguëna, bainbi Riusu mame re'huayete quë'rë te'e ruiñe masiyë. Yequëbi si'a bain ta'yejeiye poreyete éñani, huati coqueguë conse'e banica, o Riusu Espíritu re'oye conse'e banica, ja'anre masiye poreyë. Espíritubi ca güeseguëna, yequëbi tin coca caye poreji. Yequëbi ba tin coca case'ere masini quëaye poreji.

¹¹ Ja'nca ta'yejeiye yo'oye porejënnna, Riusu Espíritu se'gabi ga bainguëni ta'yejeiye conni, baguë yëye'ru ga bainguëni ta'yejeiye yo'o güeseji.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

¹² Ga bainguëbi tin yo'ore ta'yejeiye yo'oguëna, si'a jubë Cristo bainbi te'e conjën, te'e zi'nzini ba'iyë. Mai ga'nihuëte éñani, ja'anre masijë'en. Maibi ñaco, ganjo, éntë sara, mëoñoa, ja'anre ai ba'ije bajën, ba ba'iyebi tin yo'o yo'ojën, si'a ga'nihuëna zi'inse'e ba'iguëna, te'e ga'nihuëte bayë mai. Cristo bain jubë'ga güina'ru te'e zi'inni ba'iyë mai.

¹³ Mai ja'anrë ba'ise'ere cato, yequëcuabi judío bain baë'ë. Yequëcuabi judío bain jubë ba'ima'icua baë'ë. Yequëcuabi yo'o yo'oye zemosi'cua baë'ë. Yequëcuabi mai yëse'e'ru yo'o yo'ojën baë'ë. Ja'nca ba'ijën, Cristoni si'a recoyo ro'tajën, bautiza güesejënnna, Riusu Espíritubi mai recoyona gaje

meni babi. Gaje meni baguëna, maibi sa'ñeña recoyo te'e zi'inni, te'e jubë ba'ijëñ, bain huajë oco uncuye'ru te'e Espíritu huanoñete coni bayë mai.

14 Ja'nca sëani, mësacua yua sa'ñeña te'e jubë zi'inni ba'ijëñ, ga bainguëbi tin yo'ore ta'yejeiye yo'oye poreguë, yua mësacua gaje bain yo'oye poreyete ëa ñani, güina'ru yo'oye poreye ro'tama'ijë'ën. Mësacua ta'yejeiye yo'oye poreyete ro'tajëñ, ja'an yo'ore ta'yejeiye yo'oye ro'tajëñ, bain jubë ba'icuare conjëñ bojojëñ ba'ijë'ën. Mai ga'nihuë ba'iyete ro'tajë'ën. Ñaco, ganjo, ñentë sara, güéon, ja'anre ai bajënnna, te'e ga'nihuëna zi'inse'e ba'iji. Ga bainguë'ga Cristo bain jubëna te'e zi'inni ba'iyë mai.

15 Guëon se'gabi bëin coca catoca, “Yë'ë yua ñentë sara ba'ima'iguë sëani, bain ga'nihuëna zi'inma'iñë” catoca, ga'nihuëte jo'caye gare porema'iji.

16 Ganjoro se'gabi bëin coca catoca, “Yë'ë yua ñacoga ba'ima'iguë sëani, bain ga'nihuëna zi'inma'iñë” catoca, ga'nihuëte jo'caye gare porema'iji.

17 Si'a ga'nihuë yua ñacoga se'ga ba'itoca, ¿queaca achaye poreguë'ne? Si'a ga'nihuë yua ganjoro se'ga ba'itoca, ¿queaca yi'eye poreguë'ne?

18 Riusu se'gabi bain ga'nihuëte re'huani jo'caguë, ñaco, ganjo, ñentë sara, güéon, ga ba'iyete re'huani, baguë yëse'e'ru bain ga'nihuëna zi'in güeseni jo'cabi.

19 Te'e ba'ije se'gare re'huani jo'catoca, si'a ga'nihuë gare beoguë ba'ire'abi.

20 Ja'nca ai ba'ije re'huasi'quëbi te'e ga'nihuëna

zi'in güesení jo'cabi Riusu. Güina'ru ai ba'i jubë bainbi tin yo'o yo'oye porecuata'an, si'a jubëbi Cristona te'e zi'inni ba'iyé mai.

21 Mai gaje bainbi tin yo'o yo'oye porejënnna, mësacuabi bacua yo'je poreyete gare éñama'iñë beoye ba'ijë'ën. Ñacoga se'gabi éntë sarana bëiñë catoca, "Më'ë yo'o coñete yëma'iñë yë'ë" catoca, ai huacha caguë ba'ire'abi. Sinjobë se'gabi guëoñana bëiñë catoca, "Mësacua yo'o coñete yëma'iñë yë'ë" catoca, ai huacha caguë ba'ire'abi.

22 Bañë. Yo'je porecuabi ta'yejeiye ba'iyé éñoma'icuata'an, quë'rë yësi'cua ba'iyé re'huani jo'cabi Riusu.

23 Mai ga'nihuë zi'inse'e ba'iyete éñato, Yequëruanre yahueye bañu cajën, canbi ta'piyë mai. Ta'pima'itoca, gu'aye éñoji ro'tayë mai. Yequëruanca re'oruan'ë cajën,

24 canbi ta'piye ro'tama'iñë. Ja'nca ro'tacuata'an, Riusubi baguë zi'inni, mai ga'nihuëna jo'case'ere éñani, ja'nca ro'tama'iji. Maibi yahueni ta'pitoca, Riusubi caguë, Quë'rë yo'je ba'iru case'eta'an, quë'rë ta'yejeiye ba'iru'ë cayë yë'ë caji. Ja'nca caguëbi Cristo bain jubëte éñani, quë'rë yo'je ba'iguë casi'quë ba'itoca, quë'rë ta'yejeiye ba'iguëte éñaji Riusu.

25 Ja'nca éñaguëbi bain jubë ba'icua sa'ñeña je'o cayete yëma'iji. Si'acuabi sa'ñeña te'e éñajëen, sa'ñeña te'e conjën ba'ijë'ën caji Riusu.

26 Mai ga'nihuëte ro'tato, te'e ja'si nesiru ba'itoca, si'a ga'nihuëbi ja'siji. Güina'ru, te'e bainguë se'gabi ai yo'oguë ba'itoca, si'a jubë bainbi baguë naconi ai yo'ojën, baguëni te'e

conjë'ën. Yequëbi ta'yejeiye ëñoguë ba'itoca, si'a jubë bainbi baguë naconi te'e bojojën ba'ijë'ën.

27 Yureca, mësacua si'a jubë yua Cristo jubë ba'ijën, ga bainguëbi Cristoni bajën, baguëni te'e zi'inni ba'iyë mësacua.

28 Ja'nca zi'inni ba'ijënnna, Riusubi baguë bainreba jubëte re'huani, ru'ru baguë cuencueni raosi'cua quë'rë ta'yejeiye ba'icuare re'huani jo'cabi. Ja'nrëbi, baguë coca masini quëacaicuare re'huabi. Ja'nrëbi, bainni yihuoni ye'yocua, ja'nrëbi, ta'yejeiye yo'o yo'oye porecua, ja'nrëbi rau huachocua, ja'nrëbi bain carayete concua, ja'nrëbi bain jubë ëjacua, ja'nrëbi tin coca caye porecua, si'acua tin yo'o yo'oye porecuare re'huani jo'cabi Riusu.

29 Te'e yo'o yo'oye porecuare gare re'huamaji'i. Si'acuare baguë quë'rë ta'yejeiye yo'o yo'oye porecuare cuencueni raomaji'i. Si'acuare baguë coca masini quëacaicuare re'huamaji'i. Si'acuabi bainni ye'yoma'iñë. Si'acuabi Riusu ta'yejeiye yo'o yo'oye porema'iñë.

30 Si'acuabi bain raure huachoye porema'iñë. Si'acuabi tin coca caye porema'iñë. Si'acuabi ba tin coca case'ere masini quëaye porema'iñë.

31 Ja'nca porema'icuata'an, mësacua yua si'a jëja yo'ojën, Cristo bain jubëte ta'yejeiye coñe, ja'anre ro'tajën yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'ijënnna, yë'ëbi yequë ma'a, quë'rë ta'yejeiye ba'i ma'are mësacuani yurera yihuoguë, mësacuani masi güeseyë yë'ë.

El amor

¹ Bainni ta'yejeiye ai yëjën ba'ijë'ën caguë, ja'an ma'are mësacuani masi güesegüë, mësacuani yi-huoyë yë'ë. Bain coca, Riusu anje sanhuë coca, ja'an tin coca quë'rë ta'yejeiye caye poreguëbi bainni ta'yejeiye yëma'itoca, ro guëna macana huaiye'ru, ro hui'ya achoye tin coca caguë ba'iyë yë'ë.

² Ja'nrébi, Riusu cocare ta'yejeiye masini quëaye poreguë, si'a Riusu yahue masiyete ta'yejeiye masiye poreguë, Riusu yo'oye poreyete te'e ruiñereba si'a recoyo ro'tani jai cubéanre quëñoña'ru ta'yejeiye yo'oye poreguë, ja'an poreguëreba poreguëbi bainni ta'yejeiye yëma'itoca, ro yo'oyë yë'ë.

³ Yë'ë bonse si'ayete carajën ba'icuani ro huo'hueni insiguë, Riusu yo'ore conza caguë, yë'ë ga'nihuëre'ga éoni si'a güesegüë, ja'an yo'oguëbi bainni ta'yejeiye yëma'itoca, yë'ëre re'oye gare beoji.

⁴ Bainni ta'yejeiye yëjën ba'icuabi gu'aye yo'ocuani bëiñe beoye ba'ijën, bainni re'oye conjën ba'iyë. Yequécua ba'iyete éa éñaña beoye ba'iyë. Quë'rë ta'yejeiguë'ë, gare caye beoye ba'iyë.

⁵ Bacua se'gare'ru huanoña beoye ba'iyë. Yequécuani hui'ya yo'oma'iñë. Yë'ë se'gabi re'oye yo'oye poreyë cama'iñë. Yequécuabi gu'aye yo'ojenna, bëinma'iñë. Yequécua gu'aye yo'ose'ere ro'tama'iñë.

⁶ Gu'aye yo'ose'ere éñani bojoye beoye ba'iyë. Re'oye yo'ose'ere éñani bojoyë.

⁷ Bainni ta'yejeiye yëjën, bacua porema'iñete ro'tamajën, quë'rë ta'yejeicua ruiñë cajën, bacua

re'ojeiyete jo'caye beoye ñajën ñojën ba'iyë. Ai yo'ojën ba'ito'ga, jëja recoyo re'huajë'en cajën, bacuani bojora'rë conjën ba'iyë.

8 Ën yija re'otobi carajeiguëta'an, bainni ta'yejeiye yëjën ba'icuabi bainni yëye gare jo'cama'iñë. Riusu coca masini quëase'eta'an, bainbi huanë yeja'cua'ë. Tin coca case'eta'an, bainbi jë'te cama'ija'cua'ë. Bain ta'yejeiye masise'eta'an, jë'te ro'taye beoye ba'ija'cua'ë.

9 Riusu coca masini quëayete cato, Riusu masiye'ru ta'yejeiye masiye porema'iñë mai. Riusu quëaye'ru ta'yejeiye quëaye porema'iñë mai.

10 Ja'nca porema'icuata'an, Riusubi ta'yejeiye porecuare maire re'huaja'guë'bi. Ja'nca re'huaguëna, mai yure masini quëayete gare jo'cani senjoja'cua'ë.

11 Zin hua'na ba'iye'ru yureña ba'iyë mai. Yë'ë zinrën ba'iguëbi zin caye'ru coca caguë ba'nhuë. Zin ro'taye'ru ro'taguë ba'nhuë. Zin ta'yejeiye yo'oye ro'taye'ru ro'taguë ba'nhuë. Ja'nrëbi, irani tëjini, èmëguë ba'iguëbi yë'ë zin ba'ise'ere jo'cani senjohuë yë'ë.

12 Yureñabi, Riusu masiye'ru ta'yejeiye masija'ma cajën, te'e ruiñe masiye porema'iñë. Si'si ña re'ahuana ñaÑe'ru ba'iyë mai. Riusu ba'iyete yureña te'e ruiñe ñaÑe caraguëta'an, baguë ñorën ti'anguëna, Riusu ba'iyete te'e ruiñe masiye poreja'cua'ë. Yureña, Riusu ba'iyete ta'yejeiye masima'iguëbi, ja'anrën ti'anguëna, baguë ba'iyete te'e ruiñerebara masija'guë'ë yë'ë. Riusubi yë'ëre masiguë'ru güina'ru baguëni te'e ruiñe masija'guë'ë yë'ë.

¹³ Ja'nca ba'iguëna, maibi ën re'otore ba'ijën, Riusu ëñoya'ñete jo'caye beoye si'a recoyo ro'tajën bañuni. Riusu naconi te'e ba'ija'yete jo'caye beoye ëñajën ëjojën bañuni. Bainni ta'yejeiye ai yëjën bañuni. Ën yija gare carajeija'guëta'an, maibi si'arën ja'nca yo'ojën ba'ija'cua'ë. Si'a yequë yo'o yo'ojën ba'iyete gare jo'cani senjoja'cua'ë. Ja'nrebi, Riusu naconi gare ju'iñe beoye ba'ijën, maibi quë'rë ta'yejeiye bainni ai yëreba yëjën ba'ija'cua'ë.

14

El hablar en lenguas

¹ Ja'nca ba'ija'cua sëani, ru'ru bainni ta'yejeiye yëye ro'tajën ba'ijë'en. Ja'nrebi yo'je, Riusu Espíritubi ta'yejeiye conguëna, ën re'oto ta'yejeiye yo'o yo'oye poreyete ro'tajën ba'ijë'en. Riusu coca masini quëaye poreyete quë'rë senjën ba'ijë'en. Ja'nca masini quëaye porecuabi Cristo bain jubëte re'oye yihuojënnna, bacuabi quë'rë jëja recoñoa re'huani quë'rë se'e jaijeijën ba'iyë.

² Tin coca caye porecuaca bainre yihuoma'iñë. Tin coca sëani, bainbi achama'iñë. Riusu se'gabi achaguëna, Espíritu yahue masise'ere bojojën cayë.

³ Ja'nca sëani, Riusu coca masini quëaye quë'rë senjën ba'ijë'en. Ja'nca quëajënnna, Cristo bain jubëbi achani Cristo ba'iyete quë'rë masini, ai yo'ojën ba'icuata'an, Cristo coñete ro'tajën bojoyë.

⁴ Tin coca cacuabi Espíritu naconi cajën, bacua se'gabi quë'rë ta'yejeiye jëja recoyo re'huayë. Riusu coca masini quëacuaca si'a Cristo jubë bainni

yihuojënnna, si'a jubëbi quë'rë ta'yejeiye jëja recoyo re'huayë.

⁵ Yureca, mësacua s'i'acuabi tin coca caye poreyete sentoca, mësacuabi re'oye señë, cayë yë'ë. Ja'nca caguëca Riusu coca masini quëaye poreyete quë'rë senjën ba'ijë'ën, cayë. Riusu coca masini quëacuabi tin coca cacua'ru Cristo bainni quë'rë re'oye coñë. Tin cocabi Cristo bainni catoca, Cristo bainbi quë'rë ta'yejeiye jëja recoyo re'huaja'bë cajën, ba tin coca case'ere masini quëaguëte cu'ejë'ën.

⁶ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacua achani ye'yejë'ën. Yë'ë yua mësacuana ye'yoguë saiguëbi tin cocabi catoca, mësacuabi ro achajën ñu'iñë. Riusubi yahue masiyete masini quëani yihuotoca, ja'nrebi mësacuabi achani, quë'rë re'oye ye'yeje poreyë.

⁷ Tin coca case'ere huesëtoca, ro gue gu'a achose'e se'ga ba'iji. Jurihuë, arpa, ja'an músicabéanre te'e ruiñe huaima'itoca, ba achacuabi ba músicate huesëyë.

⁸ Soldado hua'na'ga guerra huaiye éjojëmma, trompeta juiguëbi huacha juitoca, soldado hua'nabi ro achajën, jubëan ñë'cama'iñë.

⁹ Mësacua'ga güina'ru ba'iyë. Mësacuabi tin coca, bain huesë cocare quëani achotoca, ¿ba achacuabi queaca achani ye'yeje poreye'ne? Ja'nca quëani achocuabi ro cajënnna, bainbi ro achajën ñu'iñë.

¹⁰ Si'a ën re'oto bainbi tin coca cacua ai ba'iyë tin cajënnna, mësacua masiyë. Ja'nca tin cajënnna, si'a coca achacuabi bacua coca case'ere masiyë.

¹¹ Ja'nca masijënnna, yë'ëca ba cocare huesëtoca, ba tin coca caguëte ro achayë yë'ë. Baguë'ga yë'ëni

ro caji.

¹² Mësacua'ga güina'ru ba'iyë. Riusu Espíritu ta'yejeiye coñete senjën, Baguë ta'yejeiye yo'o yo'oye porecua bañu cajën ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, Cristo bain jubëte quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'tacuare re'huayë mësacua.

¹³ Ja'nca re'huaye yëjën, tin cocare caye porecuabi Riusuni senjën, ba cocare masiye yë'ëre conjë'ën. Bainni quëani achoza cajën, ja'an poreyete senjën ba'ijë'ën.

¹⁴ Yë'ë'ga Riusuni tin cocabi ujaguë, yë'ë recoyobi bojoguë, Riusuni yë'ë yi'obobi caguëta'an, ba cocare ro huesëguë, yë'ë case'ere ro'taye porema'iñë yë'ë.

¹⁵ Ja'nca porema'iguëbi ¿yë'ë guere yo'oguë'ne? Riusuni ujato, yë'ë tin cocare masini ujazaniñë yë'ë. Riusuni gantato, yë'ë tin cocare masini gantazaniñë yë'ë. Mësacua'ga güina'ru yo'oye senjën ba'ijë'ën. Yequëcuabi mësacua ujani gantayete achani bojoja'bë.

¹⁶ Mësacuabi tin coca cajën, Riusuni ta'yejei coca ujajën, Surupa cajën bojocuata'an, yequëcuabi tin coca achaye huesëcuabi ti'anjën, mësacua tin cocare ro achajën, mësacuani ujaye coñe gare porema'iñë.

¹⁷ Mësacuabi Riusuni tin cocabi te'e ruiñe ujacuata'an, yequë bainbi ro achajën, Huesë ëaji cajën, quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'tacua re'huama'iñë bacua.

¹⁸ Mësacua si'acuabi tin coca caye porejënnna, yë'ëca tin cocare quë'rë ta'yejeiye caye poreyë. Ja'nca poreguëbi Riusuni surupa caguë bojoyë.

¹⁹ Ja'nca ba'iguëta'an, Cristo bain jubëna ñë'cani,

bacuani yihuoni, quë'rë ta'yejeiye ye'yesi'cuare re'huaye ai yëyë yë'ë. Ja'nca sëani, tin cocare ro cani jëhuatoca, gu'aji. Choa ma'carë se'gare te'e ruiñe achoye catoca, ai re'oye ba'iji.

20 Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani tin coca cayete yihuoguë, ro mësacua bojo huanoñete ro'taye beoye ba'ijë'ën, cayë yë'ë. Ja'nca ba'itoca, ro zin hua'na ye'yema'isi'cua'ru ye'yema'isi'cua ba'iyë mësacua. Gu'aye yo'oye se'gare ye'yema'isi'cua ba'ijë'ën. Mësacua tin coca cayete yihuoguë, te'e ruiñe ro'taye ye'yesi'cua ba'ijë'ën, cayë yë'ë.

21 Riusu ira coca toyani jo'case'ere'ga ëñani, tin coca caye ba'iyete ye'yejë'ën: “Yureca, tin bainre cuencueni, Israel bainna saoja'guë'ë yë'ë. Bacuabi tin cocare cani achojënnna, Israel bainbi yë'ë cocare achaye gare güeja'cua'ë, cabi mai Ëjaguë” toyani jo'case'e ba'iji.

22 Ja'nca cani jo'case'e ba'iguëna, Riusubi tin coca caye ba'iyete maini masi güeseji. Tin coca cacuabi Riusu cocare quëani achojënnna, Cristoni recoyo ro'taye yëma'icua se'gabi bëiñë. Si'a recoyo ro'tacuaca bañë. Riusu cocare masini quëacuabi quëani achojënnna, Cristoni si'a recoyo ro'tacua se'gabi bojojën achayë. Ro'taye yëma'icuaca bañë. Riusu cocare masiye porema'iñë.

23 Ja'nca sëani, Cristo bain jubëbi ñë'cani, si'acuabi tin cocare catoca, ja'nrebi yequëcua Cristoni recoyo ro'tama'icuabi ti'anni achato, Ro güebe neni cayë, mësacuare cayë bacua.

24 Pero Cristo bainbi ñë'cani, si'acuabi Riusu cocare masini quëatoca, yequë bainguë Cristoni recoyo ro'tama'iguëbi ti'anni achato, Riusu co-

careba ba'ije yë'ëre huanoji caguë, baguë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'e si'ayete ro'tani, Riusuni, Ai gu'aye yo'osi'quë'ë yë'ë caguë,

²⁵ baguë recoyo yahue ro'taguë ba'ise'e si'ayete gare jo'cani, Riusu Ëjaguë ba'iyete te'e ruiñe masini, ja'nrebi Riusuni gugurini umeni, Riusu yua ta'yejeiyereba Ëjaguë'bi ba'iji caguë, Riusuni ai ta'yejeiye yëguëbi ba'iji. Ja'nca ba'iguëbi mësacua jubëte caguë, Riusubi mësacua naconi gare te'e ba'iguëreba ba'iji caguë ba'iji baguë.

Háganlo todo decentemente y con orden

²⁶ Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuabi ñë'cajën, Riusu cocare quëani achoye yëjën, ñaca quëani achojën ba'ijë'ën. Mësacua jubë ba'icuabi Riusu Espíritubi conguëna, Riusu cocare masijën, yequëcuabi Riusu ta'yejeiye ba'iyete gantajën bojoñu cajën, yequëcuabi Riusu coca ën cocare ye'yoñu cajën, yequëcuabi Riusubi guënamë toya ëñoguëna, quëani achoñu cajën, yequëcuabi tin cocabi Riusu ba'iyete quëañu cajën, yequëcuabi Ba tin cocare masini quëaye poreyë yëquëna cajën ba'iyë. Ja'nca caye yëcuabi ru'ru Cristo bain quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'taja'yete cu'ejën ba'ijë'ën.

²⁷ Ja'nca cu'ejën ba'icuabi ñaca yo'ojën ba'ijë'ën. Tin coca cacua banica, samucuabi caja'bë. Samutecuabi catoca, yequëcuabi se'e cama'ija'bë. Tin coca cacuabi te'ena, te'ena bainni coca cajënnä, yequëbi ba cocare masini te'e ruiñe quëani achoja'guë.

²⁸ Tin coca masini quëaguëbi beotoca, tin coca cacuabi Riusu bain jubëni caye beoye ba'ija'bë.

Bacua se'gabi Riusu se'ga naconi te'e cajën ba'ija'bë.

²⁹ Ja'nrëbi, Riusu coca masini quëacua, samucua o samutecuabi Riusu cocarebare quëani achojënnä, yequëcuabi achani, bacua coca te'e ruiñe ba'iyete, o huacha ba'iyete masini caja'bë.

³⁰ Te'eguë se'gabi Riusu cocarebare masini quëani achoguëna, Riusu Espíritubi baguë masi cocare yequëni masi güesetoca, ru'ru quëaguëbi cani tëjija'guë. Cani tëjiguëna, yequëbi baguë cocare quëani achoja'guë.

³¹ Yureca, mësacuabi Riusu Espíritu coca masi güesese'ere quëani achoye yëjën, si'acua yua te'ena, te'ena, bainni quëani achojë'en. Ja'ncä quëani achojënnä, si'a bainbi achani, re'oye ye'yeni, quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'tacua ruiñë.

³² Riusu Espíritubi baguë cocare masi güeseguëna, Riusu bain masini quëacuabi Espíritu yëye'ru yo'ojeten, ro bacua ca ëayete gare jo'cayë.

³³ Riusubi ro huesë ëaye beoye yo'oguëbi baguë bain jubë coca quëani achoyete re'oye cuencueye masiji.

Yureca, Cristo bain jubëan, si'aruan ba'icua yo'oye'ru mësacua'ga ëñere güina'ru yo'ojeten ba'ijë'en.

³⁴ Cristo bainbi ñë'cajënnä, romicuabi nëcani masi coca caye yëtoca, bacuare ènsejë'en. Riusu ira coca cani jo'case'ere ëñani, güina'ru yo'ojeten ba'ijë'en. Bacua ènjëbi guanseguëna, baguëni te'e ruiñe achani yo'oye ba'ijën, Cristo bain jubëni masi coca caye beoye ba'iyë.

³⁵ Yequëcua casi cocare huesëtoca, bacua huë'ena

ti'anni bacua ñejëni senni achaja'bë. Cristo bain ñë'casi'cuani senni achama'ija'bë. Romicuabi nëcani Cristo bain ñë'casi'cuani catoca, ai huacha yo'oyë.

36 Mësacuabi yequëcua Cristo bain jubëan yo'oye'ru güina'ru yo'oye yëma'itoca, mësacuani ñënama'ija'guë'ë yë'ë. Mësacuabi cajën, Riusu cocarebare masicua gañacua'ë yëquëna cajënnna, mësacuani ai bëiñe cayë yë'ë.

37 Mësacua Riusu Espíritu cocare masini quëacua ba'iye, ja'anre ro'tajën, yë'ë coca yure toyani guanseguëna, te'e ruiñe achani güina'ru yo'ojën ba'ijë'ën. Mai Ëjaguëbi guanseguëna, mësacuani güina'ru toyani guansehuë yë'ë.

38 Te'e ruiñe achani yo'oye yëma'icua banica, bacuani ñamajën ba'ijë'ën.

39 Yureca, yë'ë bain sanhuë, mësacuani ñaca yi-huoni tëjiyë yë'ë. Riusu cocare masini quëaye ru'ru senjën ba'ijë'ën. Ja'nca ba'icuabi tin coca caye yëcuare ñensemajën ba'ijë'ën.

40 Cristo bainbi ñë'cani, Riusu Espíritubi baguë cocare masi güeseguëna, ba masicuabi te'ena, te'ena, quëani achojën ba'ijë'ën. Ro huesë ëaye beoye yo'ojën ba'ijë'ën.

15

La resurrección de Cristo

1 Yureca, yë'ë bain sanhuë, yë'ëbi Cristo cocarebare mësacuani quëani achoguë ba'iguëna, mësacua ro'tajën ba'ijë'ën. Mësacuabi ja'an cocare achani, si'a recoyo ro'tahuë. Ja'nca ro'tani, yureña ba coca caye'ru güina'ru yo'ojën, quë're ta'yejeiye ba'icua ruinjën,

² Riusu ba'i jobona ti'anja'cuare re'huasi'cua ba'iyë mësacua. Ja'an cocare quë'rë se'e achajën, gare jo'caye beoye yo'ojën ba'ijë'ën. Mësacuabi yequërë ba cocare ro achajën ba'isi'cua ba'itoca, ba coca caye'ru te'e ruiñe yo'oye mësacuare huanoma'iji.

³ Yë'ë yua ba cocare mësacuani quëani achoguë, yë'ë ye'ye'e'ru güinareba'ru mësacuani quëani achoni yihuoguë baë'ë. Ën coca yua quë'rë ta'yejeiye ba'i coca'ë: Riusu coca toyani jo'case'e'ru ba'iguëna, Cristobi mai gu'a jucha ro'ina güina'ru junni tonbi.

⁴ Ja'nca junni tongüëna, baguë bainbi baguëte tanhuë. Tanjënnä, ja'nrëbi samute ba'i umugusebi go'ya raji'i. Riusu coca toyani jo'case'e'ru güinareba'ru go'ya raji'i baguë.

⁵ Ja'nca go'ya rani, ja'nrëbi, Pedroni ëñobi. Ja'anguëni ëñoni, ja'nrëbi baguë bain concua si'a jubë docecuani ëñobi.

⁶ Ja'nca ëñoni, ja'nrëbi yequëcua baguë bainni ëñobi. Ëñoguëna, quë'rë quinientos ba'i jubëbi te'erute ba'ijëن, baguëni ëñahuë. Ja'anre ëñasi'cua yequëcuabi yureña junni tonsi'cua ba'iyë. Yequëcua quë'rë jobo ba'icuabi yuta huajëyë.

⁷ Ja'nca ëñajënnä, ja'nrëbi Cristobi Santiagoni ëñobi. Ëñoni, ja'nrëbi baguë éja bain cuencuesi'cua si'acuani ëñobi.

⁸ Ja'nrëbi, yo'jereba ba'irën ti'anguëna, yë'ëni ëñobi. Yequëcuabi yë'ëre cajën, Riusu cue'yosi'quë'bi ba'iji, yë'ëre cahuë.

⁹ Yë'ë yua si'a Cristo éja bain cuencuesi'cuare ëñato, yë'ë yua bacua'ru quë'rë yo'jereba

ba'iguë'bi ba'iyë, Riusu bain jubëni je'o basi'quë sëani.

¹⁰ Ja'nca ba'isi'quëreta'an, Riusubi yë'ëni re'oye ëñaguë, yë'ëni conguë, yë'ë yure ba'eye'ru yë'ëre re'huani jo'cabi. Ja'nca re'huani jo'caguëbi ro guaja yo'omaj'i. Yë'ëre ja'nca re'huani jo'caguëna, baguë ñja bain cuencuesi'cua yo'o conse'e'ru quë'rë si'a jëja Riusuni yo'o conguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca ba'iguëbi ro yë'ë se'gabi yo'omaë'ë. Riusubi yë'ëni re'oye ëñani, yë'ëni conguëna, ja'nca si'a jëja baguëni yo'o coñe poreguë ba'iyë yë'ë.

¹¹ Ja'nca sëani, Cristo cocarebare achani si'a recoyo ro'tahuë mësacua. Yë'ëbi quëani achoguëna, yequëcua Riusu ñja bain cuencuesi'cuabi quëani achojën, te'e quëani achohuë bacua. Quëani achojënna, mësacuabi achani si'a recoyo ro'tahuë.

La resurrección de los muertos

¹² Ja'an cocare quëani achojënna, ¿guere caye'ne? Ën coca: Cristobi junni tonsi'quëbi go'ya raji'i, cani achojën si'a jubë Riusu bainbi cayë. Ja'nca cajënna, mësacua jubë ba'icua yequëcuabi cajën, Junni huesësi'cuabi gare go'ya raiye beoye ba'iyë cajën, ai huachareba cayë bacua.

¹³ Mësacuabi te'e ruiñe cajën ba'itoca, yëquënabi Cristo go'ya raise'ere quëajën, ro coquejën ba'ire'ahuë.

¹⁴ Cristobi go'ya raima'isi'quë ba'itoca, Riusu cocareba si'aye ro coquejën ro quëani achojën ba'ire'ahuë. Mësacua'ga achajën, si'a recoyo ro'tajën, ro guaja yo'ojën ba'ire'ahuë.

¹⁵ Yëquënabi baguë cocare quëani achojën, Cristobi go'ya raji'i cajën, te'e ruiñe cayë cajën, ro coquejën ba'ire'ahuë.

16 Bain junni huesësi'cuabi go'ya raiye beoye ba'itoca, Cristobi go'ya raisi'quë ba'ima'ire'abi.

17 Ja'nca ba'ima'iguë ba'itoca, mësacuabi baguëni si'a recoyo ro'tajën, ro yo'ojën ba'ire'ahuë. Mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'e gare jo'cani senjoma'ise'e ba'ire'ahuë.

18 Jesucristoni si'a recoyo ro'tani, ja'nrëbi junni huesëni, gare carajeisi'cua ba'ire'ahuë. Ba toarona gare sani huesësi'cua ba'ire'ahuë.

19 Mësacuabi cajën, Cristoni recoyo ro'tacuabi yure ba'i umuguseña se'ga Riusu insiyete coye poreyë cajën, mësacuabi te'e ruiñe cajën ba'itoca, mai jubë Cristo bainbi si'a ën yija bain'ru quë'rë gu'ajani senjosi'cua ba'ire'ahuë.

20 Ja'nca ba'iyeta'an, mësacuabi ro huacha cajën ba'iyë. Cristobi junni tonsi'quëbi gare go'ya raisi'quë ba'iji. Baguë yua ru'ru go'ya rani, ja'nrëbi si'a baguë bain junni huesësi'cuabi baguë go'ya raise'e'ru güina'ru go'ya raijën ba'ija'cua'ë.

21-22 Adán ba'ise'ere ro'tani ye'yejë'ën. Riusu guansení jo'case'e'ru te'e ruiñe yo'oma'isi'quëbi junni huesëguëna, si'a bain yo'je raicuabi güina'ru junni huesëye bahuë. Cristoca Riusu guansení jo'case'e'ru te'e ruiñe yo'osi'quëbi yua junni tonni go'ya rajii'. Ja'nca sëani, si'a bain Cristoni si'a recoyo ro'tajën ba'icua, ja'ancuabi junni huesëni, gare go'ya rani, si'arën ba'ija'cua'ë.

23 Ja'ncareba go'ya raijën ba'ija'cua'ë. Riusu cuencuese'e'ru güina'ru ba'ija'cua'ë. Cristobi ru'ru go'ya rajii'. Ja'nrëbi yo'je, maire in rai umuguse ti'anguëna, si'a baguë bain, baguëni si'a recoyo ro'tajën ba'icuabi güina'ru go'ya rani, baguë naconi si'arën te'e ba'ijën ba'ija'cua'ë.

24 Ja'nrëbi, yo'jereba ba'irën, baguë cuencuese'e si'aye yo'oni tējini, Cristo yua baguë Taita Riusuni quëaja'guë'bi: "Taita, zupai huatini gare ñu'ñujei güesesi'quëbi më'ë ta'yejeiye ba'i re'otore më'ëna jo'cayë yë'ë. Ja'nca jo'caguëna, si'aye coni bajë'ën" quëaja'guë'bi Jesucristo. Ja'nca quëaja'guëta'an, baguë cuencuese're yuta yo'oye caraji. Ru'ru, baguëre je'o bacua si'acuare huesoni si'aja'guë'bi. Bacuabi yuta cue'yoni ta'yejeiye guansejënnä, bainbi Jaë'ë cajën, bacua ta'yejeiye ëjacuare'ru ëñajëñ, bacuani sehuojëñ ba'iyë.

25 Ja'nca ba'ijënnä, Cristore je'o bacua si'acuani gare huesoni si'aye tēca, Cristobi si'aye guanseguë ba'ija'guë'bi.

26 Ja'nca huesoni si'ani, ja'nrëbi yo'je, zupai huatini gare huesoni si'aja'guë'bi. Ba huati yua bainni junni huesë güeseguëbi gare huesoni si'asi'quë ba'ija'guëna, bainbi gare se'e junni huesëye beoye ba'ija'cua'ë.

27 Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: "Cristobi si'ayereba guanse Ëjaguë ba'ija'guë'bi." Ja'nca caguëta'an, Taita Riusuni guansema'ija'guë'bi, Riusu yua Cristoni guanse güeseguë sëani.

28 Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, Riusu Zin Jesucristobi si'ayereba guanse Ëjaguë ba'ija'guë ba'ini, ja'nrëbi baguë Taita Riusuna bonëni caja'guë'bi: "Taita, më'ëbi yë'ëre si'ayereba guanse Ëjaguëre re'huaguëna, si'ayerebare më'ë guëon na'mina jo'cayë yë'ë. Yë'ëre'ga bani guanseguë ba'ijë'ën" caja'guë'bi. Ja'nca caguëna, si'a re'oto bainbi Riusuni ëñani, Baguë se'gabi si'ayereba

ta'yejeiyereba Ëjaguë'bi ba'iji cajën ba'ija'cua'ë.

²⁹ Yureca, bain junni huesësi'cuabi gare go'ya raiye beoye ba'itoca, Cristo bainbi ro huesë ëaye yo'ojën ba'ire'ahuë. Yë'ë bain junni huesësi'cuani se'e ëñajaza cajën, bautiza güesejën, ro huesë ëaye yo'ojën ba'ire'ahuë.

³⁰ Yëquëna'ga Cristoni yo'o conjën, jo'caye beoye ai yo'ojën, yequërë junni huesëyena ñañani tonjën, Cristoni yo'o conjën, ro huesë ëaye yo'ojën ba'ire'ahuë.

³¹ Mësacuani ai yëreba yëguë ba'iyë yë'ë. Mësacua naconi Cristoni te'e zi'inguëbi mësacuani ai yëguë, yë'ë je'o bacua yë'ëre huani senjoñete gare ro'tama'iguëbi mësacuani conguë ba'iyë yë'ë.

³² Ënjo'on, Efeso huë'e jobore ba'iguëbi yë'ë je'o bacuani ai huaji yaye ëñaguëna, airu hua'i hua'na yë'ëre coca neni huani senjoñe'ru ba'iyë bacua. Ja'nca ba'ijënnä, bainbi go'ya raiye beoye ba'itoca, ro huesë ëaye yo'o conguë ba'ire'ahuë yë'ë. Ira bain coca cani jo'case'e'ru güina'ru yo'oguë ba'ire'ahuë mai: "Miato junni huesëja'cua sëani, yure umuguse aon anni, jo'cha uncuni, sa'ñeña bojojën bañuni" cani jo'cajënnä, güina'ru yo'ojën ba'ire'ahuë mai.

³³ Ja'nca yihuojën yo'ocuata'an, mësacuabi achaye beoye ba'ijënnä, ro coque güesema'ijë'ën. Mësacuabi gu'a bain naconi te'e ganijën ba'itoca, mësacuabi re'oye yo'oyete jo'cani, gu'ajeijën, ñañani toñë.

³⁴ Ja'nca sëani, mësacua yua te'e ruiñe ëñajënn ro'tajënn ba'ijë'ën. Mësacua gu'aye yo'ojën ba'iyete gare jo'cani, re'oye yo'ojën ba'ijë'ën. Mësacua jubë ba'icua yequëcuabi Riusuni gare huesëjën, gu'aye

yo'ojenna, ¿mësacua guere yo'ojën bacuani cuen-cueni etoni saoma'iñe'ne? Mësacua yua huaji yëjën ba'ire'ahuë.

Cómo resucitarán los muertos

35 Yureca, yequëcuabi senni achajën, “¿Junni huesësi'cua queaca go'ya raiye'ne? ¿Queaca éñoñe'ne?” ja'an cocare cajën,

36 ro huesë ëaye ro'tajën, ja'anre senni achayë. Aito. Tin ga'nihuëanre bajën go'ya raija'cua'ë. Aonra'careän yijana tanse'ere ëñani ye'yejë'ën. Aon sahuabi ticuto, ru'ru aonra'carëbi ju'inji.

37 Ju'inguëna, ba aon ticu'ga tinreba éñoji. Aonra'care'ru gare ba'ima'iji. Ro trigora'carë ba'iguë, o yequëra'carë, ja'an se'ga ba'iji.

38 Ja'nca ba'iguëbi, Riusu cuencueni jo'case'e'ru ba'ije gue sahuabi ticuni iraji. Tinra'carë ba'itoca, tin sahuabi ticuni iraji.

39 Huajë gani hua'na'ga Riusu re'huani jo'casi hua'na yua tin éñocua ba'iyë. Bain hua'na, airu hua'i hua'na, ca hua'i hua'na, ziaya hua'i hua'na, si'a hua'na yua tin éñocua ba'iyë.

40 Ja'nrëbi, guënamë re'otona éñato, Riusu re'huani jo'casi ma'carëanbi re'oye éñoguë, tin éñoguë ba'iji.

41 Ënsëguë, ñañaguë, ma'choco hua'i, ja'anbi tin go'sijekiye ba'ije, ga ma'choco ba'ije yua tin go'sijekiye ba'iji.

42 Ja'nca ba'iguëna, bain ju'insi'cua go'ya raiye ba'ija'yete ye'yejë'ën. Bacua ru'ru ba'i ga'nihuë'ru tin ga'nihuë bayë. Bacua ru'ru ba'isi ga'nihuëbi junni huesëguë ba'iguëta'an, bacua go'ya rairën

ti'anguëna, tin ga'nihuë bacuabi gare ju'iñe beoye ba'ija'cua'ë.

43 Ru'ru ba'i ga'nihuë, carajei ga'nihuë ba'iguëna, go'ya raisi ga'nihuë aireba re'o ga'nihuë ba'iji. Ru'ru ba'i ga'nihuë ro pa'npo ëaguëna, go'ya raisi ga'nihuë ai ta'yejeiyereba ba'i ga'nihuë ba'ija'guë'bi.

44 Ro ñen yija ga'nihuëbi si'aguëna, Riusu ba'i re'oto ga'nihuë tin ga'nihuëre baja'cua'ë mai. Ja'an ga'nihuëre bajën, Riusu naconi si'arën ba'ijëen, gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë mai.

45 Riusu coca toyani jo'case'ere ñani, Adán ba'ise'ere masijë'én: "Ru'rureba raisi'quë yua bain ga'nihuëte baguëbi huajëguë nécabi." Ja'nca toyani jo'case'e ba'iguëna, Jesucristobi jë'te raiguë, ai ta'yejeiyereba Ëjaguë, bain recoyo huajë güese Ëjaguë baj'i.

46 Ja'nca ba'iguëbi ru'rureba raimaji'i. Bain ga'nihuë baguëbi ru'ru raiguëna, bain recoyo huajë güeseguëbi yo'je raj'i'i.

47 Ru'rureba raisi'quë ya'obi re'huasi'quëbi carajeija'guë se'ga baj'i'i. Yo'je raisi'quëca Riusu ba'i jobobi raisi'quëbi gare carajeiye beoye ba'iji.

48-49 Ja'nca ba'iguëna, maibi yureca ñen yijare ba'ijëen, mai ga'nihuë yua Adán ga'nihuëre'ru bajën, ya'obi re'huasi'cua ba'iyë. Ja'nca ba'icuata'an, maibi Riusu ba'i re'otona ti'anni ba'ijëen, tin ga'nihuëte baja'cua'ë. Jesucristo go'ya raisi ga'nihuëre'ru baja'cua'ë mai.

50 Ja'nca ba'ijëenna, yë'ë bain sanhuë, mësacuani yihuoreba yihuoyë yë'ë. Riusu ba'i re'otona ti'anto, ro ñen yija ga'nihuë gare beocua ba'ija'cua'ë.

Ja'an ga'nihuë carajeija'guë sëani, ja'an ga'nihuë naconi Riusu ba'i jobo, si'arën ba'i jobona ti'añe gare porema'iñë.

51 Yë'ë yua mësacuani yihuoguë, mësacuani ñaca yahue quëayë yë'ë. Mai hua'na si'a jubëbi junni huesëma'iñë. Mai jubë ba'icua yequëcuabi huajë mëni, Riusuna saija'cua'ë. Ja'nca ba'ijënnä, Riusubi mai si'acuani mai ga'nihuëte mame re'huaja'guë'bi.

52 Te'e jëana mame re'huaguë ba'ija'guë'bi. Mai ñacoga ma'niñe'ru quë'rë te'e jëana ja'nca yo'oguë, coneta juiye quë'rë yo'jereba jui güeseguë, ba mame re'huayete masi güeseji. Ja'nca jui güeseguëbi baguë bainreba junni huesësi'cuaní go'ya raiye choija'guë'bi. Ja'nca choiguë, mai hua'na si'acua, junni huesësi'cua o huajëjen ba'icua, si'acuani tin ga'nihuë bacuare maire mame re'huaja'guë'bi.

53 Ja'nca mame re'huaguëna, mai yure ba'i ga'nihuë jëja beo ga'nihuë gare carajeise'e ba'ija'cua'ë. Ba'ijëñ, tin ga'nihuë gare carajeiye beoye ba'i ga'nihuëte coni baja'cua'ë mai. Ja'nca ba'icuabi gare se'e junni huesëye beoye ba'ija'cua'ë mai.

54 Ja'nca mame re'huasi'cua ba'ijënnä, Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru ba'ija'guë'bi: "Riusubi yua zupai huatini ñu'ñu güesení si'aja'guë'bi. Ja'nca yo'oguëna, baguë bainbi gare se'e ju'iñe beoye ba'ija'cua'ë.

55 Zupai huati ñu'ñujeisi'quë ba'iguëna, maibi gare se'e ju'iñe beoye ba'ija'cua'ë. Jai buni hua'guë totayo rutase'e ba'iguë'ru ba'iji. Maini ja'si yo'oye gare porema'iji." Ja'nca caji Riusu coca toyani

jo'case'e.

⁵⁶ Ja'an totayote cato, bain gu'a jucha yo'ojeten ba'iyete caji. Bain hua'nabi Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru yo'oye porema'icua sëani, bacuabi gu'a juchare bayë. Riusu coca toyani jo'case'e'ru güina'ru yo'ozza cacuata'an, bain hua'nabi yo'oye porema'icuabi Riusu bënni senjoja'ñete ja'ansi'cua jëaye gare porema'icua ba'iyë.

⁵⁷ Ja'nca yo'oye porema'icuata'an, mai Ëjaguë Jesucristoni si'a recoyo ro'tacua ja'ancuabi Riusu bënni senjoja'ñete jëaye ba'iyë. Jëaye ba'ijën, si'arën huajë hua'na ba'ijën ba'ija'cua'ë mai.

⁵⁸ Ja'nca sëani, yë'ë bain sanhuë, jëja recoyo bacua ba'ijë'ën. Si'a coca bain tin yihuoni ye'yojete ro'taye beoye ba'ijë'ën. Riusu yihuoni ye'yojete se'gare ro'tajën ba'ijë'ën. Riusu in rairën ti'anja'ñete jo'caye beoye ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Maire in raija'guëbi maini tin ga'nhuë mame re'huani, maini baguë ba'i jobona bëa güeseja'guë'bi. Ja'nca sëani, mësacuabi ja'an ba'ija'yete ëñajën ëjojën, si'a mai Ëjaguë yo'o cayete si'a jëja quë'rë re'oye yo'ojeten ba'ijë'ën. Riusu yo'o cayete yo'ojeten banica, gare guaja yo'oye beoye ba'ija'cua'ë. Si'a baguë yo'o guanseguëna, ai ta'yejeiye ba'ije baguëni yo'oye conjën ba'iyë mai.

16

La colecta para los hermanos

¹ Yureca, mësacuabi Riusu bain bonse caracua, Jerusalén huë'e jobo ba'icuare ro'tajën, Curire huëoni bacuana ro insini saoñu cajënnna, mësacuani ñaca yihuoguë quëayë yë'ë. Riusu bain jubëan

Galacia yija ba'icuani guansese'e'ru güina'ru yo'ojë'en mësacua.

² Si'a semana, Riusu ta'yejeiye ba'i umuguse ba'iguëna, mësacua curi coni baye, Riusu insise'e caguë, ja'anre cuencueni, mësacua insiye poreye'ru ca'ncona re'huani, yë'ë ti'añe tëca bani éjojë'en. Ja'nca bani éjotoca, mësacua curi insija'yete ja'ansirën saoye poreja'cua'ë. Ja'an curire huëoni re'huama'itoca, yë'ëbi ti'anguëna, si'a curire te'e jéana huëoye ai jéjaji.

³ Ja'nca sëani, mësacuabi ba curire bojora'rë huëoni re'huajënnna, yë'ëbi ti'anni, ba curire mësacua bain cuencuesi'cuana jo'cani, Jerusalenna saocaija'guë'ë. Mësacuabi cajënnna, Jerusalén bainni utire toyani insiguëna, bacuare saocaija'guë'ë yë'ë.

⁴ Ja'an curire insini saojën, yë'ëre'ga saoye yëtoca, yë'ë'ga mësacua bain saijsa'cua naconi te'e saijsa'guë'ë yë'ë.

Planes de viaje de Pablo

⁵ Yureca, mësacuani éñaguë saijsa'yete cato, ru'ru Macedonia yijana ganijani, ja'nrëbi yo'je, mësacuani éñaguë saijsa'guë'ë yë'ë.

⁶ Ja'nca éñaguë saiguëbi porenicia mësacua naconi zoe ba'ije yëyë. Yequërë ocorëñ carajeiye tëca mësacua naconi ba'ija'guë'ë yë'ë. Ba'ini, ja'nrëbi se'e sai bi'raguëna, mësacuabi yë'ëre bojojën, yë'ëre re'oye despidiejën saojë'en.

⁷ Yurera, choa umuguseña se'ga mësacua naconi ba'ije yëma'iguëbi yureña mësacuana éñaguë saima'iñë. Quë'rë zoe ba'ije yëguëbi jë'te saiyyë, Riusubi énsema'itoca.

8 Yureca, Efeso huë'e jobore ba'iguë, Pentecostés fiesta umuguseña tēca ba'ija'guë'ë yë'ë.

9 Riusu yo'ore ai re'oye yo'oye poreguëbi yureña yo'oni tējiza caguë, ënjo'ona bëayë. Riusu yo'ore yo'oguëna, ai bainbi yë'ëni je'o bani, yë'ëre ënse ëaye yo'oijen ba'iyë.

10 Ja'nca bëaguëna, yë'ë gajeguë Timoteobi mësacuana ti'antoca, baguëni bojojën, baguëni re'oye cuirajën ba'ijé'ën. Baguë yua yë'ë yo'oye'ru Riusu yo'ore güina'ru yo'oguë ba'iji.

11 Ja'nca sëani, mësacua jubë ba'icuabi baguëni ëñama'iñe ëñotoca, bacuare bëiñe yihuojë'ën. Mësacua si'acuabi baguëte re'oye conjën, baguë ganija'ñete ro'ijen, baguëni bojojën, yë'ëna go'yaye baguëte raojë'ën. Baguë, baguë gajecua naconi raiye ëjoguëbi mësacuani ja'nca raoye señë yë'ë.

12 Mai te'e gajeguë Apolos hue'eguëte cato, baguëni coca cahuë yë'ë. Më'ë, më'ë gajecua naconi Corinto bainni ëñaguë saiјë'ën caguëta'an, mësacuani ëñaguë saiye yureña gare poremaji'i. Riusubi yequë yo'ore guanseguëna, ja'an yo'ore yo'oye baji. Ja'nca baguëbi baguë poreye'ru mësacuani jë'te ëñaguë saiyë, cabi baguë.

Saludos finales

13 Yureca, maini je'o baguë Satanás hue'eguëbi maini ai gu'aye yo'oye ro'taguëna, mësacua ëñajën ba'ijé'ën. Cristoni quë'rë si'a jëja recoyo ro'tajën, baguë tēani baja'ye cani jo'case'ere gare huanë yeye beoye ba'ijé'ën. Quë'rë jëja recoyo re'huajën, Cristo coñete ro'tajën, zupai huati saoni senjoñe porecua ba'ijé'ën.

14 Si'a mësacua yo'o ma'carëan yo'oto, yequëcuani oijën coñe se'gare ro'tajën, mësacua yo'o ma'carëanre yo'oijën ba'ijë'ën.

15 Yureca, yë'ë bain sanhuë, Estéfanas hue'eguëte cato, baguë, baguë te'e bain naconi Jesucristoni si'a recoyo ro'tajën, si'a Acaya yija bain ro'taye'ru quë'rë ja'anrë ro'tajën baë'ë. Ja'nca si'a recoyo ro'tajën, Cristo bainreba ba'icuani yo'o coñe se'gare baza cajën, ja'nca jo'caye beoye yo'o conjën ba'iyë bacua.

16 Ja'nca ba'ijën, Estéfanas, yequëcua Jesucristoni yo'o coñe'ru ba'icua, ja'ancuabi yo'o cajënnna, mësacua'ga Jaë'ë cajën, bacua caye'ru güina'ru yo'o conjën ba'ijë'ën.

17 Yureca, Estéfanas, Fortunato, Acaico, bacuabi yë'ëni ñajën raijënnna, ai bojoguë ba'iyë yë'ë. Yë'ë yua mësacuani zoe ñama'iguëbi bacuani ñani bojoguë, mësacuani cu'e ëayete se'e oimaë'ë yë'ë.

18 Bacua yua mësacuani recoyo bojo güeseye'ru yë'ëre'ga ai recoyo bojo güesejën raë'ë. Mësacua yua ja'ancuani, yequëcua güina'ru ba'icuani re'oye ñajën ba'ijë'ën.

19 Yureca, Cristo bainreba jubëan Asia yijare ba'ijën, mësacuani saludaye cahuë. Aquila, Prisca, ba Cristo bainreba jubë, bacua huë'ena ñë'cacua, si'acuabi mësacuani saludajën, mai Ëjaguëni te'e bojobjen ba'ijë'ën cani, mësacuana saoyë bacua.

20 Jesucristo bainreba ba'icua si'acuabi mësacuani te'e saludaye cahuë. Ja'nca sëani, mësacua yua Jesucristoni te'e recoyo ro'tajën, sañeña su'ncajën saludajën ba'ijë'ën.

21 Yë'ë, Pablo hue'eguëbi mësacuani utire toyaguë, yë'ë saludayete te'e ruiñe toyani saoyë yë'ë.

22 Bain hua'nabi mai Ëjaguëni yëye beoye ba'itoca, Riusu bënni senjosí'cua ba'ija'bë. Yureca, mai Ëjaguë te'e jëana ti'anja'guë cayë.

23 Mai Ëjaguë Jesucristobi mësacuani re'oye ëñani, conreba conja'guë cayë.

24 Mësacua si'acuani bojoguë ro'taguë, mësacuani ai yëreba yëguë ba'iyë yë'ë caguë, mësacuani coca cani saoyë yë'ë. Ja'nca raë'ë. Amén.

**Riusu cocabera: mai ëjaguë Jesucristo
ba'iyete toyani jo'case'e'ë
New Testament in Siona (CO:snn:Siona)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siona

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Siona [snn], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Siona

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files

dated 29 Jan 2022

ce8413d6-ff57-5b18-bda5-72d8f77005b2